



Ministarstvo ekonomije

AKCIONI PLAN ZA TRANSPONOVANJE DIREKTIVE O USLUGAMA NA UNUTRAŠNJEM TRŽIŠTU

-PREDLOG-

maj 2015. godine

SAŽETAK

Sloboda pružanja usluga predstavlja jednu od četiri ekonomske slobode, što je od posebne važnosti za otvorenu i eurizovanu ekonomiju Crne Gore, snažno orjentisanu na sektor usluga i uz model razvoja baziran na privlačenju stranih investicija. Crna Gora kao članica STO, potpisnica više sporazuma o slobodnoj trgovini, te zemlja koja već tri godine pregovara članstvo u EU i kontinuirano unapređuje poslovni ambijent redukcijom barijera biznisu – već i danas značajno je liberalizovala pristup sektoru usluga.

Jedna od obaveza budućeg članstva u Uniji je dalja liberalizacija tržišta usluga prema EU i EEP (Evropski ekonomski prostor EU28+3), kako u pogledu slobode prava osnivanja, tako i slobode pružanja usluga na teritoriji Crne Gore koju privremeno ili povremeno pružaju oni pružaoci usluga kojima je država osnivanja država EEP, bez obaveze osnivanja u Crnoj Gori.

Postepeno se prilagođavajući budućem članstvu i funkcionisanju na jedinstvenom tržištu EU (uključujući i Norvešku, Island i Lihtenštaj kroz EEP), **Crna Gora ima obavezu da ispuni sve uslove za punu primjenu Direktive 2006/123/EZ** Evropskog Parlamenta i Savjeta od 12. decembra 2006. godine **o uslugama na unutrašnjem tržištu do dana pristupanja Evropskoj uniji**. U okviru pregovora u pregovaračkom poglavlju 3. Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, pratiće se napredak u ovoj oblasti i kroz pregovore dostizati uslovi članstva.

U cilju što efikasnijeg preuzimanja Direktive u nacionalno zakonodavstvo, iz budžetske linije EU IPA 2012 i uz kofinansiranje Vlade Savezne Republike Njemačke, Ministarstvu ekonomije (i Agenciji za zaštitu konkurencije) odobren je dvogodišnji projekat *“Usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u dijelu slobodnog pružanja usluga i zaštite konkurencije”* (ALA projekat, koji realizuje Njemačka organizacija za međunarodnu saradnju, GIZ) sa planom podrške u periodu februar 2014. - februar 2016. godine.

Zbog kompleksnosti projekta, a u svrhu bolje koordinacije planiranih aktivnosti, definisan je mehanizam koordinacije aktivnosti: februara 2013. godine imenovana je **Radna grupa za sprovođenje aktivnosti na transponovanju Direktive o uslugama u nacionalno zakonodavstvo** koju čine predstavnici resornih ministarstava (ME, MF, MUP, MVPEI), kabineta potpredsjednika Vlade za regulatornu reformu i unapređenje poslovnog ambijenta i PKCG (šef Radne grupe za Poglavlje 3), kojoj je dat mandat da izradi dugoročni Akcioni za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu, kao i da koordinira implementaciju ALA projekta. Posebna radna grupa formirana je oktobra 2014. godine za pripremu Predloga zakona o uslugama.

O radu Radne grupe za sprovođenje aktivnosti na preuzimanju Direktive o uslugama u crnogorsko zakonodavstvo periodično je informisan Savjet za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi.

U prvom dijelu dokumenta data je sažeta analiza stanja tržišta usluga u Crnoj Gori, kao i tržišta usluga u EU, pregled same Direktive o uslugama i iskustva preuzimanja i implementacije u državama članicama.

Praksa preuzimanja Direktive o uslugama u državama EEP pokazuje da se već u srednjem roku mogu procjenjivati **značajni pozitivni efekti liberalizacije tržišta usluga** na ukupni rast BDP-a u

ovim državama, čime je značajno unaprijeđen ukupni ambijent za poslovanje. kao i jačanje ekonomske saradnje uključenih zemalja.

Akcioni plan za preuzimanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu sadrži dvije grupe planiranih aktivnosti:

- **Prvu grupu aktivnosti** čini pregled ukupnih aktivnosti usklađivanja zakonodavstva za pravnom tekovinom EU u oblasti slobodnog pružanja usluga, koji se realizuju uz ALA projekat, sa fokusom na održivo jačanje administrativnih kapaciteta državne uprave i lokalne samouprave u ovoj oblasti, kao i podršku crnogorskim privrednim društvima da se pripreme i suoče sa konkurencijom koja postoji na jedinstvenom EU tržištu usluga;
 - U procesu analitičkog pregleda nacionalnog zakonodavstva u odnosu na direktivu o uslugama bilo je uključeno 14 ministarstava, kao i Uprava za inspekcijske poslove, Agencija za civilno vazdohoplovstvo, Uprava za pomorsku sigurnost, Agencija za lijekove i medicinska sredstva, Uprava za mlade i sport, Fitosanitarna uprava, Agencija za duvan, Veterinarska uprava, Advokatska komora, Inženjerska komora i Privredna komora Crne Gore.
Do marta 2015. godine, uz podršku ALA projekta, u uključenim institucijama Crne Gore, u koordinaciji Ministarstva ekonomije, izvršen je analitički pregled 134 propisa, identifikovano 330 uslužnih aktivnosti koje su obuhvaćene Direktivom o uslugama, dok su takođe analizirani i postupci za izdavanje odobrenja i zahtjevi za pojedine vrste usluga. Analizirano je oko 400 zahtjeva, u vezi sa članovima 9, 14, 15, 16, 24 i 25 Direktive o uslugama, u kojim je identifikovano 95 zahtjeva koji trebaju biti ukinuti najkasnije do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.
- **Drugu grupu** čini sam **Akcioni plan za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu EU za period 2015. – 2018. godine** koji sadrži:
 - A) **horizontalni (okvirni) zakonodavni i institucionalni okvir za implementaciju Direktive o uslugama, kao i**
 - B) **vertikalni (sektorski) pregled zakonodavstva (67 propisa) koje nije usklađeno sa Direktivom i administrativne rokove za izmjenu propisa u skladu sa članovima Direktive, nadležna tijela za implementaciju obaveza i očekivane rezultate.**

SAŽETAK	4
I. TRŽIŠTE USLUGA U CRNOJ GORI	7
1. Osnovne karakteristike	7
2. Pristup tržištu usluga u Crnoj Gori kao članici STO	9
3. Uslovi pristupa tržištu usluga u Crnoj Gori za zemlje regiona.....	9
4. Uslovi pristupa tržištu usluga u Crnoj Gori za zemlje EU i EFTA.....	10
II. TRŽIŠTE USLUGA EU	11
1. Osnovne karakteristike.....	11
2. Direktiva o uslugama na unutrašnjem tržištu EU	12
2.1. Glavni cilj usvajanja DU i njen obuhvat.....	12
2.2. Odredbe Direktive o uslugama: pregled.....	14
2.3. Iskustva implementacije Direktive o uslugama u državama članicama EU	16
2.4. Jedinstvene kontaktne tačke (JKT)	19
III. AKCIONI PLAN ZA TRANSPONOVANJE DIREKTIVE O USLUGAMA NA UNUTRAŠNJEM TRŽIŠTU EU.....	22
1. Pregled ukupnih aktivnosti usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u oblasti slobodnog pružanja usluga	22
2. AKCIONI PLAN ZA PREUZIMANJE DIREKTIVE O USLUGAMA NA UNUTRAŠNJEM TRŽIŠTU EU ZA PERIOD 2015. – 2018. GODINA	28
A. Horizontalni (okvirni) zakonodavni i institucionalni okvir za implementaciju Direktive o uslugama	28
B. Vertikalni (sektorski) zakonodavni okvir za implementaciju Direktive o uslugama	29
I. Sektor trgovine.....	29
II. Sektor zanatstva	31
III. Sektor građevinarstva.....	32
IV. Sektor turizma	35
V. Sektor poslovnih usluga.....	49
VI. Sektor poljoprivrede i ribarstva	56
VII. Sektor obrazovanja i sporta	58
VIII. Sektor kulture i medija	59
IX. Sektor životne sredine i komunalnih djelatnosti	65

I. TRŽIŠTE USLUGA U CRNOJ GORI

1. Osnovne karakteristike

Usluge igraju važnu ulogu u svim djelovima evropske ekonomije, a posebno u malim i otvorenim sistemima, koji intenzivno mijenjaju svoju privrednu strukturu. Za relativno kratak vremenski period crnogorska ekonomija potvrdila je taj trend. Kroz dinamičnu promjenu privredne strukture, u periodu do raspada SFRJ, uslužni sektor u Crnoj Gori obuhvatao je prosječno do 50% društvenog proizvoda uključujući i građevinske radove¹, dok se, kroz proces deagrarizacije i industrijalizacije, poljoprivreda smanjila sa 43% na manje od 10%, a industrija povećala svoje učešće sa 7% na 37%. Nakon perioda tranzicione recesije '90-tih, te postepene reintegracije u međunarodne ekonomske odnose, u strukturi BDP-a Crne Gore, usluge sve više dobijaju na značaju.

T.1. Ekonomske djelatnosti u strukturi BDP-a i registrovanoj zaposlenosti 2000. i 2013. godine

Struktura / djelatnosti	2000			2013		
	% BDP	% BDV	Zaposleni	% BDP	% BDV	Zaposleni
Poljoprivreda i šumarstvo	11,3%	12,5%	2,1%	8,0%	9,8%	1,6%
Industrija	17,4%	19,1%	25,3%	11,3%	13,8%	13,2%
Građevinarstvo	3,9%	4,3%	4,8%	4,1%	5,0%	4,9%
Ostale usluge	58,2%	64,1%	67,8%	58,4%	71,4%	80,3%

Izvor: Monstat, 2015;

Uslužni sektor, opredijeljen strukturom investicija, kreira sve veći dio BDP-a, istovremeno snažno podstiče zaposlenost, te mijenja i samu gransku strukturu BDP-a. U posmatranom periodu (2000.-2013.) uslužne djelatnosti (uključujući i javne usluge) stabilizovale su svoje učešće u BDP-u na 63%. Ako posmatramo strukturu **bruto dodate vrijednosti**², koji se koristi u međunarodnim komparacijama trend je još izraženiji, jer je uslužni sektor (sa građevinarstvom) povećao svoje učešće sa 68,4% na čak **76,4%**³.

Po posmatranim indikatorima, poljoprivreda i industrija bilježe pad učešća u BDP/BDV, a isti trend je i sa učešće ovih sektora u ukupnoj **zaposlenosti**. Broj zaposlenih u industriji se u posmatranom periodu gotovo prepolovio (u ukupnoj zaposlenosti sa 25,3% na 13,2%), dok se broj zaposlenih u poljoprivredi smanjio za svega 5% (u ukupnoj strukturi za 0,5%). Istovremeno, registrovana zaposlenost pratila je trend jačanja uslužnog sektora: ukupna zaposlenost povećana je sa 140.000 na 171.474 (za 22%), dok je rast zaposlenih u sektoru usluga povećan za oko 44.000 (za 43%). Uslužni sektor bilježi rast, pa sa građevinskim uslugama učestvuje sa **85,2%** u registrovanoj

¹ U periodu 1952.-1990. godina, građevinske usluge su smanjile svoje učešće u DP-u sa 20% na 7%, dok su ostale usluge (saobraćaj, trgovina, turizam i ostalo) postepeno povećavale svoje učešće sa 30% na 43% strukture ukupnih uslužnih djelatnosti (SGJ za relevantne godine).

² BDP uz poreze na proizvode minus subvencije;

³ Iako po posmatranim indikatorima za 2013. godinu ne postoje posebni podaci za djelatnosti individualne i zajedničke komunalne potrošnje, moguće je njihov agregat, umjesto sektoru industrije, dodijeliti sektoru uslužnih djelatnosti. U tom slučaju, ukupne uslužne djelatnosti učestvuju u Bruto dodatoj vrijednosti čak **78,8%** (industrija 11,4%, poljoprivreda 9,8%).

zaposlenosti u Crnoj Gori. Ako u ovu strukturu uključimo i komunalne djelatnosti, onda je učešće sektora usluga u ukupnoj zaposlenosti čak **88%** (industrija 10,2% i poljoprivreda 1,6%).

Kada posmatramo strukturu BDP-a Crne Gore koji se kreira po pojedinim uslužnim djelatnostima, u izabranim indikatorima, najzastupljeniji je sektor trgovine (14,3% u strukturi BDV-a, i 21,8% u registrovanoj zaposlenosti), a zatim turizma (6,5% u BDV-u i 8,4% u registrovanoj zaposlenosti). Sljedeći tabelarni pregled daje izabrane indikatore za sve ekonomske djelatnosti u Crnoj Gori u posmatranoj godini:

T.2. BDP, BDV i registrovana zaposlenost u Crnoj Gori u 2013. godini

KD	Klasifikacija djelatnosti	BDP			Registrovana zaposlenost	
		000 €, tek.cijene	% u BDV	% u BDP	No.	Struktura
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	266.886	9,8%	8,0%	2.771	1,6%
B	Vađenje rude i kamena	36.067	1,3%	1,1%	1.874	1,1%
C	Prerađivačka industrija	136.986	5,0%	4,1%	12.879	7,5%
D	Snadijevanje električnom energijom	137.229	5,0%	4,1%	3.031	1,8%
E	Snadbijevanje vodom, upravljanje otpadom	66.669	2,4%	2,0%	4.773	2,8%
F	Građevinarstvo	136.280	5,0%	4,1%	8.463	4,9%
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	388.391	14,3%	11,7%	37.456	21,8%
H	Saobraćaj i skladištenje	125.738	4,6%	3,8%	9.935	5,8%
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	217.672	8,0%	6,5%	14.333	8,4%
J	Informisanje i komunikacija	148.352	5,4%	4,5%	4.887	2,8%
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	138.399	5,1%	4,2%	4.467	2,6%
L	Poslovanje nekretninama	227.155	8,3%	6,8%	1.400	0,8%
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	76.990	2,8%	2,3%	7.190	4,2%
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	37.363	1,4%	1,1%	4.975	2,9%
O	Državna uprava i obrana i obavezno socijalno osiguranje	246.541	9,1%	7,4%	20.541	12,0%
P	Obrazovanje	138.824	5,1%	4,2%	13.250	7,7%
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	128.876	4,7%	3,9%	11.001	6,4%
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	45.221	1,7%	1,4%	4.611	2,7%
S+T	Ostale uslužne djelatnosti; Djelatnost domaćinstava kao poslodavca	24.156	0,9%	0,7%	3.637	2,1%
	Ukupno BDV	2.723.795	100,0%	81,9%		
	Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode	603.281		18,1%	171.474	100%
	BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)	3.327.076		100,0%		

Izvor: Monstat, 2015;

U narednom periodu, uslužni sektor i dalje će značajno opredjeljivati privredni rast, a posebno zaposlenost, s obzirom na pozitivan saldo usluga i visok stepen otvorenosti crnogorske ekonomije, (učešće robnog trgovinskog deficita u strukturi BDP-a poslednjih godina je veći od istog pokazatelja za strane direktne investicije).

2. Pristup tržištu usluga u Crnoj Gori kao članici STO⁴

Postajući članica Svjetske trgovinske organizacije (29.4.2012.) Crna Gora je, između ostalog, definisala **pristup tržištu usluga koje su dostupne stranim pružaocima usluga u Crnoj Gori**. Izlazeći u susret članicama STO, Crna Gora je, iako tradicionalno neto uvoznik usluga, predložila dovoljno liberalan pristup tržištu usluga na svojoj teritoriji, a u skladu sa crnogorskim zakonodavstvom i praksom EU. Crna Gora se **Listom specifičnih obaveza u uslugama** obavezala u 11 od ukupno 12 sektora usluga, odnosno u 136 podsektora od ukupno 166. Crna Gora se obavezala na određeni stepen koncesija u sljedećim sektorima: poslovne usluge, komunikacione usluge, građevinarstvo i srodne inženjerske usluge, usluge distribucije, usluge obrazovanja, usluge zaštite životne sredine, finansijske usluge, zdravstvene i druge socijalne usluge, turizam, rekreativne, kulturne i sportske usluge i usluge transporta.

Kod **horizontalnih obaveza**⁵ definisana su ograničenja pristupa u oblasti: a) komunalnih usluga (mogućnost monopola ili ekskluzivnih prava koja se dodjeljuju privatnom operateru), b) data je prednost zavisnim društvima (podružnicama) u odnosu na filijale ili agencije stranih privrednih društava, c) regulisano je pitanje subvencija i d) uslovi sticanja prava svojine na nekretninama u Crnoj Gori.

Kada je u **pitanju privremeni ulazak i boravak fizičkih lica** obaveza je preuzeta samo za sljedeće kategorije fizičkih lica: **a) transferi između korporacija i njenih podružnica ili filijala** (za menadžere, direktore i specijaliste), **b) poslovni posjetioci** (do 90 dana – privremeni ulazak predstavnika pružaoca usluga, kao i lica odgovornih za osnivanje komercijalnog prisustva) i **c) pružaoci ugovornih usluga - uslovi pristupa fizičkim licima koji pričaju usluge na teritoriji Crne Gore na privremenoj osnovi** (kao zaposleni kod pravnih lica koja nisu komercijalno prisutna u Crnoj Gori; za ugovore zaključene na rok ne duži od 12 mjeseci sa krajnjim korisnicima u zemlji, u skladu sa zakonima Crne Gore u vezi sa dužinom boravka, traženim kvalifikacijama, radnim statusom, obuhvatom djelovanja, bez zahtjevanja testa ekonomske potrebe, uz tačno navođenje na koju se poslovnu oblast ugovor može odnositi: pravne usluge, računovodstvo i knjigovodstvo, arhitektonske usluge, urbanističko planiranje i usluge uređenja prostora, inženjering usluge, integrisane inženjering usluge, kompjuterske i srodne usluge, usluge reklamiranja, menadžment konsaltinga, usluge srodne menadžment konsaltingu, usluge tehničkog ispitivanja i analiziranja, usluge koje se odnose na naučni i stručni konsalting, usluge prevođenja, usluge zaštite životne sredine i usluge instalacije i održavanja aparata i opreme).

Sve navedeno, po tretmanu najpovlašćenije nacije, omogućava se **svim državama članicama STO**.

Konačno, definisana je i Lista izuzeća od ovog tretmana. Intencija ove liste je prvenstveno da se da preferencijalni tretman za **zemlje regiona** sa kojima Crna Gora ima zaključne bilateralne sporazume sa ciljem obezbjeđenja kretanja svih fizičkih lica koja pružaju usluge unutar teritorije ovih sporazuma. Ovo izuzeće je uvršteno na zahtjev EU.

3. Uslovi pristupa tržištu usluga u Crnoj Gori za zemlje regiona⁶

Kada je u pitanju liberalizacija tržišta usluga, sve potpisnice CEFTA 2006 Sporazuma su članice STO-a, izuzev Republike Srbije, Bosne i Hercegovine i UNMIK Kosova. Zbog značaja usluga, 2010. godine inicirano je pokretanje pregovora o liberalizaciji trgovine uslugama u regionu, u skladu sa čl.

⁴ Informacija o obavezama Crne Gore preuzetim članstvom u STO, Vlada Crne Gore, 26.7.2012;

⁵ Ograničenja koja se propisuju za sve sektore, i kod komercijalnog prisustva, kao i prisustva fizičkih lica – komercijalnih pružaoca usluga na teritoriji Crne Gore

⁶ Osnova za vođenje pregovora o liberalizaciji trgovine uslugama u okviru CEFTA 2006 sporazuma

27 CEFTA Sporazuma, gdje je navedeno da će Strane postepeno razvijati i širiti saradnju sa ciljem postizanja postepene liberalizacije i međusobnog otvaranja tržišta usluga, u kontekstu evropskih integracija i uzimajući u obzir relevantne odredbe Opšteg sporazuma o trgovini uslugama (GATS). U toku su pregovori, uključujući i definisanje liste koncesija, u skladu sa Osnovama za vođenje pregovora i zaključivanje protokola o trgovini uslugama između CEFTA 2006 potpisnica, koje je utvrdila Vlada Crne Gore (13.6.2013.). Njihovim usaglašavanjem dodatno će se liberalizovati regionalno tržište, podstaći ekonomska saradnja i postepeno usaglašavati standardi na zajedničkom putu ka unutrašnjem tržištu EU. Konačno, važno je podsjetiti da, kada je u pitanju trgovina robom, Crna Gora sa ostalim CEFTA 2006 potpisnicama ima potpuno liberalizovanu trgovinu industrijskim i poljoprivrednim proizvodima.

Klauzula o postepenoj liberalizaciji tržišta usluga sastavni je dio Sporazuma o slobodnoj trgovini i sa Ukrajinom (glava III, aneksi III, IV i V), Turskom (poglavlje III, čl.13), i načelno sa Rusijom.

4. Uslovi pristupa tržištu usluga u Crnoj Gori za zemlje EU i EFTA

Uslovi pristupa tržištu usluga u Crnoj Gori za zemlje **EU** regulisani su Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (2007), u glavi V. "Kretanje radnika, osnivanje privrednih društava, pružanje usluga, kapital", kojom je, pored koncesija u okviru STO, pravnim i fizičkim licima država članica EU dat dodatni broj olakšica. U čl. 59 SSP-a "**Pružanje usluga**", strane ugovornice su se obavezale da će preduzeti neophodne korake kako bi postepeno omogućavale da usluge pružaju privredna društva država članica EU i državljani EU i Crne Gore, poslovno nastanjeni na teritoriji ugovorne strane kojoj ne pripada lice kojem su te usluge namijenjene. Nakon četiri godine od stupanja na snagu SSP (2014), Savjet za stabilizaciju i pridruživanje može preduzimati mjere neophodne za postepeno sprovođenje dogovorenog procesa liberalizacije tržišta usluga.

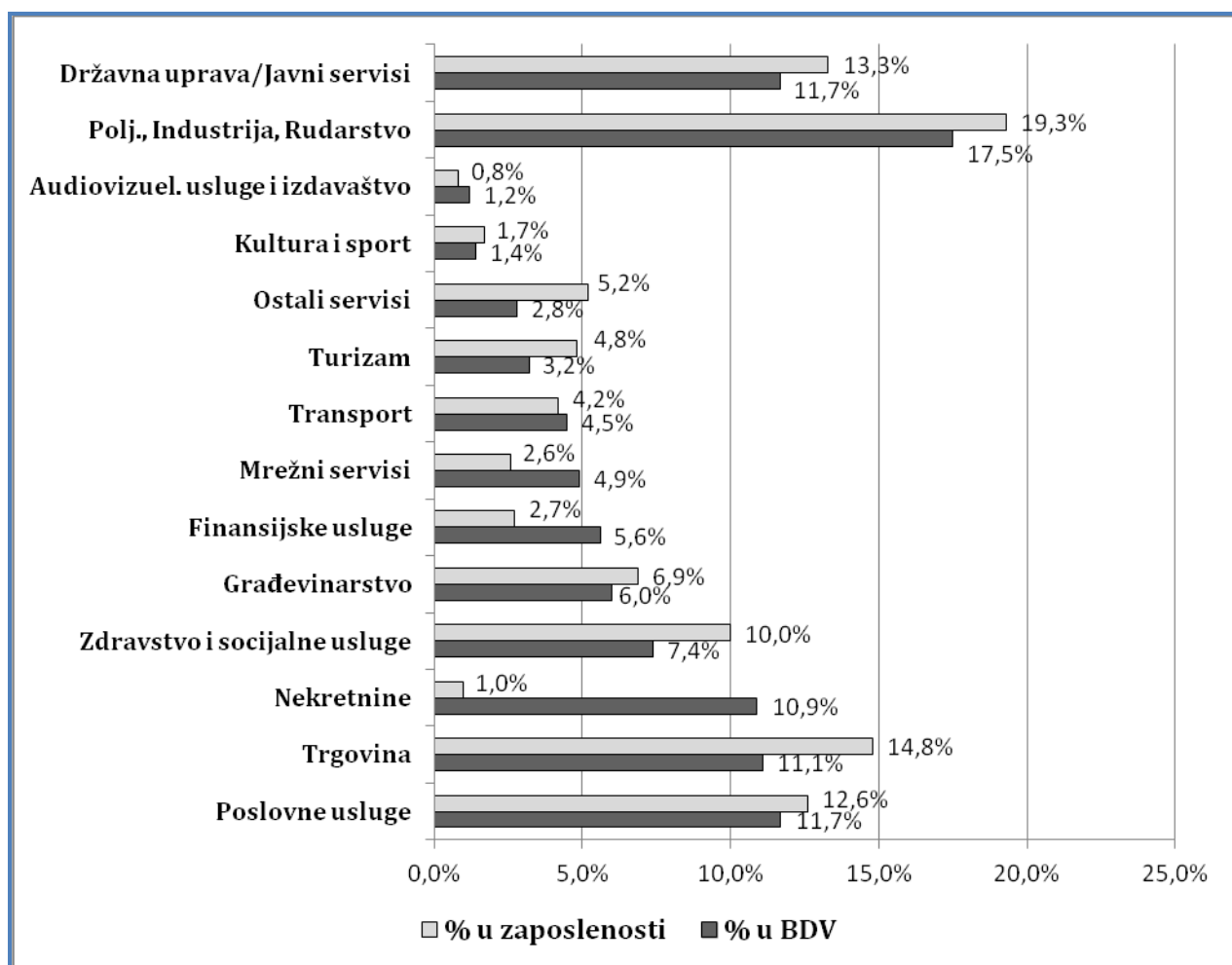
Članice **EFTA** (Norveška, Švajcarska, Island i Lihtenštajn) i Crna Gora potpisale su Sporazum o slobodnoj trgovini 14. novembra 2011. godine. Pored postepenog kreiranja zone slobodne trgovine, oblast liberalizacije sektora usluga regulisana je u Glavi 4 "Ulaganja, usluge i javne nabavke", gdje se u čl. 25 "**Trgovina uslugama**" navodi da strane ugovornice teže da ostvare postepenu liberalizaciju i otvore svoja tržišta za trgovinu uslugama u skladu sa odredbama Opšteg sporazuma o trgovini uslugama, uzimajući u obzir tekuće aktivnosti pod okriljem STO. Ako jedna Strana, po stupanju na snagu ovog Sporazuma, dodijeli državi neugovornici dodatne olakšice u pogledu pristupanja njenom tržištu usluga, dužna je da se saglasi sa započinjanjem pregovora u cilju davanja istih olakšica drugoj Strani na uzajamnoj osnovi (čl. 25, st. 2)

II. TRŽIŠTE USLUGA EU

1. Osnovne karakteristike

Tržište usluga ima veoma važnu ulogu u svim evropskim ekonomijama (posebno u zemljama EU). Sektor usluga (osim državne uprave i javnih usluga) čini oko **71%** Bruto dodate vrijednosti Evropske unije. Sektor usluga takođe igra veoma važnu ulogu u kreiranju zaposlenosti – zapošljavao je **67%** ukupne zaposlenosti u 2011. godini, mada je ovaj indikator varirao od zemlje do zemlje.

Grafik 1. Bruto dodata vrijednost i zaposlenost EU27 u 2011. godini – struktura po sektorima djelatnosti⁷



U svim analizama EU navodi se da veća trgovina uslugama unutar EU kreira nova radna mjesta, odgovara na domaću tražnju i doprinosi rastu integrisanog EU izvoza u treće zemlje. Na današnjem stepenu integrisanosti unutrašnjeg tržišta, usluge su pokretačka snaga evropske ekonomije.

⁷ Services: tapping the potential for growth and jobs, Commission contribution to the European Council of 20-21 March 2014, str. 6.

Kreiraju više od 2/3 ukupnog BDP-a Unije, odnosno 9 od 10 novih radnih mjesta. Iako su efikasne usluge ključne za privredni rast, pravi potencijali još nisu iskorišćeni: usluge predstavljaju svega 1/5 ukupne EU trgovine, a rast produktivnosti u sektoru usluga sporija je nego u proizvodnom sektoru (nedovoljno prisustvo konkurencije, uz još uvijek prisutne značajne barijere biznisu u sektoru usluga).⁸

2. Direktiva o uslugama na unutrašnjem tržištu EU

Shodno članu 57 Ugovora o funkcionisanju EU, **usluge** predstavljaju sve one “usluge koje se, po pravilu, pružaju uz naknadu i ukoliko nisu uređene odredbama o slobodnom kretanju roba, kapitala i ljudi”. Nadalje, u članu 56 se navodi da su “**zabranjena ograničenja slobode pružanja usluga u Uniji** u odnosu na državljane država članica koji imaju sjedište u jednoj od država članica, ali ne u državi članici lica kojem su usluge namijenjene”. Stoga, ne dovodeći u pitanje odredbe poglavlja o pravu osnivanja, pružalac usluga može, da bi pružao usluge, svoju djelatnost privremeno obavljati u državi članici u kojoj se usluga pruža, pod istim uslovima koje ova država propisuje za svoje državljane (čl. 57, st. 3 UFEU).

2.1. Glavni cilj usvajanja DU i njen obuhvat

Glavni cilj usvajanja Direktive o uslugama⁹ bio je da se napravi napredak prema istinskom unutrašnjem tržištu usluga tako da, kako firme, tako i potrošači, mogu u potpunosti da iskoriste mogućnosti koje pruža ovaj najveći sektor evropske ekonomije. Direktiva o uslugama je veliki korak naprijed u osiguravanju da i pružaoci i korisnici usluga jednostavnije ostvare korist osnovnih sloboda zagarantovanih u članovima 49 do 61 UFEU – slobode osnivanja i slobode prekograničnog pružanja usluga. Kako bi se to i postiglo, odredbe Direktive usmjerene su na pojednostavljivanje administrativnih procedura, uklanjanje prepreka za uslužne aktivnosti, kao i poboljšanje uzajamnog povjerenja između država članica i povjerenja pružaoca i potrošača u unutrašnje tržište.

Drugim riječima, da bi se uspostavilo stvarno unutrašnje tržište usluga, Direktiva o uslugama ima cilj da:

- omogući **slobodu osnivanja** pružiocima usluga u drugim državama članicama
- omogući slobodu **pružanju usluga** bez osnivanja (prekogranično pružanje usluga) između država članica
- **proširi mogućnost** izbora koji se nudi primaocima/korisnicima usluga
- **poboljša kvalitet usluga** i za potrošače i za firme koje koriste ove usluge.

Prekogranično pružanje usluga podrazumijeva da pružalac usluge, registrovan u bilo koji državi članici EU (odnosno državi EEP) može slobodno prekogranično pružati usluge u drugim državama, bez obaveze registracije sjedišta poslovanja, tj. poslovnog nastana, ukoliko se usluge pružaju na privremenoj i povremenoj osnovi. Sloboda pružanja usluga znači odsutnost stalnog i kontinuiranog učestvovanja u ekonomskom životu države članice domaćina.

Razlika između osnivanja i prekograničnog pružanja usluga - u skladu sa članovima 49 (Pravo osnivanja) i 56 (Usluge) UFEU i sa povezanom praksom Suda pravde EU, Direktiva o uslugama

⁸ IMF Working Paper, The EU Services Directive: Gains from Further Liberalization, Prepared by Emilio Fernández Corugedo and Esther Pérez Ruiz, July 2014, str. 3.

⁹ Direktiva 2006/123/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 12. decembra 2006. o uslugama na unutrašnjem tržištu, SL L376 od 27.12.2006.

pravi jasnu razliku između **pravila** primjenljivih na osnivanje i onih koja se primjenjuju na prekogranično pružanje usluga. Dok se članovi 9 do 15 odnose na osnivanje pružaoca usluga, **članovi 16 do 21 bave se prekograničnim pružanjem usluga**, tj. slučajevima u kojima pružaoac usluga nema sjedište u državi članici u kojoj pruža usluge¹⁰. Razlikovanje između osnivanja i prekograničnog pružanja usluga je zato ključno kako bi se utvrdilo kojim je pravilima Direktive obuhvaćen pružaoac usluga¹¹.

Osnivanje uključuje stvarno obavljanje ekonomske aktivnosti preko stalnog sjedišta na neodređeni vremenski period¹². Nasuprot tome, u skladu sa praksom Suda pravde EU, slobodu pružanja usluga obilježava **odsutnost stabilnog i kontinuiranog učestvovanja u ekonomskom životu države članice domaćina**¹³. Kao što Sud dosljedno utvrđuje, razliku između osnivanja i pružanja usluga treba praviti od slučaja do slučaja, vodeći računa ne samo o trajanju, nego i o redovnosti, periodičnosti i stalnosti pružanja usluga¹⁴. Iz ovoga slijedi, kao što je zaključio Sud, **da se ne smiju određivati opšta vremenska ograničenja u cilju razlikovanja između osnivanja i prekograničnog pružanja usluga**¹⁵. Isto tako, nije odlučujuća činjenica da pružaoac koristi određenu infrastrukturu s obzirom da pružaoac usluga može da koristi infrastrukturu u državi članici domaćinu za prekogranično pružanje usluga a da nije tamo osnovan¹⁶. U predmetu Schnitzer Sud pravde EU je pojasnio da se čak i aktivnost koja se sprovodi tokom nekoliko godina u drugoj državi članici, zavisno od okolnosti slučaja, može smatrati pružanjem usluga u smislu člana 56 UFEU, isto kao i ponovljeno pružanje usluga tokom dužeg vremenskog razdoblja, poput savjetodavnih aktivnosti. Osnivanje zahtijeva integraciju u ekonomiju države članice, što uključuje pridobijanje kupaca u toj državi članici na osnovu stabilnog sjedišta poslovanja¹⁷.

Iz navedenoga se može zaključiti da pružalac usluga, kog pokriva Direktiva o uslugama, ima slobodu prekograničnog pružanja usluga u drugoj državi članici, ukoliko već ima registrovano preduzeće u bilo kojoj državi ugovornici EEP. Tek kada pružalac usluge donese jasnu odluku da se želi trajno integrisati u ekonomiju te zemlje, odnosno tržište usluga, s stalnim i neprekidnim poslovanjem otvorenim za što širi broj kupaca, tek onda postoji osnova za obavezni poslovni nastan. U ovakvom pravnom sistemu jeste i temelj slobode pružanja usluga, jer jedinstveno tržište podrazumijeva da je jedno registrovano preduzeće dovoljno za pružanje usluga u bilo kojoj državi članici (pružanje usluga preko granica nacionalnog tržišta).

Svako narušavanje načela slobode pružanja usluga suprotno je pravu EU i podložno sudskom preispitivanju. Konačno, sloboda pružanja usluga podrazumijeva obavezu prijave lokalnoj poreskoj administraciji, u vezi sa plaćanjem PDV-a¹⁸.

¹⁰ Evropska komisija, Priručnik za sprovođenje Direktive o uslugama, 2007, str. 36;

(http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/services-dir/guides/handbook_en.pdf)

¹¹ Kriterijumi za razlikovanje trajnog i privremenog/povremenog pružanja usluga dio su i sudske prakse Suda pravde EU, a odnose se na povremenost trajanja (periodičnost), učestalost (redovnost, regularnost) i stalnost (neprekidnost, kontinuiranost). Razlikovanje je moguće definisati tek od slučaja do slučaja, uzimajući u obzir sve navedene sudske kriterijume. Čak i ukoliko se usluga pruža više godina, i dalje nadležna državna tijela ne mogu jasno zaključiti da je nužan poslovni nastan. Čak i ukoliko se usluge pružaju privremeno, pružalac usluge može imati neku vrstu osnove poslovne infrastrukture u određenoj državi članici, iako još nema registrovan poslovni nastan. (<http://www.mingo.hr/page/kategorija/slobodno-trziste-usluga>)

¹² Presuda od 25. jula 1991., Factortame, Predmet C-221/89, stav 20. Vidjeti takođe definiciju „osnivanja“ u članu 4. tač. 5 Direktive o uslugama.

¹³ Presuda od 13. februara 2003., Komisija protiv Italije, Predmet C-131/01, stav 23.

¹⁴ Presuda od 30. novembra 1995., Gebhard, Predmet C-55/94, stav 39; presuda od 11. decembra 2003., Schnitzer, Predmet C-215/01, stav 28.

¹⁵ Presuda od 11. decembra 2003., Schnitzer, Predmet C-215/01, stav 31.

¹⁶ Presuda od 30. novembra 1995., Gebhard, Predmet C-55/94, stav 27; presuda od 11. decembra 2003., Schnitzer, Predmet C-215/01, stav 28.

¹⁷ Presuda od 11. decembra 2003., Schnitzer, Predmet C-215/01, stav 29.

¹⁸ <http://psc.hgk.hr/usluge-u-rh/prekogranicno-pruzanje-usluga/>

OBUH VAT DIREKTIVE O USLUGAMA	
DU ne obuhvata sve vrste uslužnih djelatnosti, njena je priroda horizontalna (okvirna direktiva) i ona dopunjava postojeću pravnu tekovinu EU vezanu za jačanje unutrašnjeg tržišta, uz davanje primata sektorskim direktivama u slučaju sukoba.	
<p>Direktiva o uslugama primjenjuje se na sve usluge koje nisu izričito izuzete iz područja njene primjene.</p> <p>Direktiva o o uslugama obuhvata značajan dio uslužnih djelatnosti, koje čine oko 45% BDP-a Unije.</p> <p>Usluge koje potpadaju pod područje primjene DU su, između ostalih, sljedeći sektori:</p> <ul style="list-style-type: none"> • turističke usluge, uključujući rekreativne usluge; usluge smještaja i ishrane; • poslovne usluge, • zanatske usluge, • građevinarstvo, • trgovina, • obrazovanje i sport, • poljoprivreda i ribarstvo, • komunalne djelatnosti, kao i • kultura i mediji. 	<p>Direktiva o uslugama ne primjenjuje se na: neprivredne usluge od opšteg interesa; finansijske usluge (kao što su bankarske usluge, kredine usluge, osiguranje i reosiguranje, profesionalne ili lične penzije, HOV, investicione fondove, plaćanje i investiciono savjetovanje), elektronske komunikacione usluge i mreže, usluge u oblasti saobraćaja, oprezivanje, zdravstvene usluge, usluge socijalnog stanovanja, dječje zaštite i materijalno obezbjeđenje porodice, audiovizuelne usluge, agencije za privremeni rad, usluge privatne zaštite, igre na sreću, usluge koje pružaju notari i izvršitelji, aktivnosti vezane za izvršenje službenog ovlašćenja.</p> <p>Uz navedeno, DU ne utiče, između ostalog, na radno pravo, krivično pravo i ostvarivanje osnovnih prava. Ne odnosi se na međunarodno privatno pravo.</p>

Ambiciozniji pristup sprovođenja Direktive o uslugama mogao bi donijeti koristi u pogledu rasta i radnih mjesta u EU: planirane mjere smanjenja biznis barijera mogle bi doprinijeti rastu BDP-a približno do **0,8%** tokom narednih 5 do 10 godina, a uz njeno puno sprovođenje moguće je računati i na dodatnih **0,6% do 2,6%**¹⁹.

2.2. Odredbe Direktive o uslugama: pregled

I poglavlje	OPŠTE ODREDBE (čl. 1-4)
Direktivom se utvrđuju opšte odredbe kojima se pružaocima usluga olakšava ostvarivanje slobode osnivanja i slobodnog kretanja usluga uz istovremno održavanje visokog nivoa kvaliteta usluga. Definiše se područje primjene, odnos sa drugim aktima Unije, kao i osnovni pojmovi odnosno značenje izraza.	
II poglavlje	ADMINISTRATIVNO POJEDNOSTAVLJENJE
Čl. 5 Pojednostavljene postupaka	Obuhvata različite aspekte pojednostavljenja postupaka u cilju lakšeg pristupa uslužnoj djelatnosti i njenom obavljanju;
Čl. 6 Jedinstvena kontakt tačka (JKT) Čl. 7 Pravo na informacije Čl. 8 Postupci elektronskim putem	Jedinstvena kontakt tačka (JKT) predstavlja državni portal elektronske uprave preko kojih privredna društva i fizička lica mogu da utvrde i završe administrativne formalnosti u vezi sa osnivanjem, kao i formalnosti u vezi sa prekograničnim pružanjem usluga (izjave, prijave, zahtjevi za izadavanje odobrenja i sl.). Korišćenjem JKT značajno se smanjuju troškovi transakcija, i za privredna društva i preduzetnike, kao i za upravne organe. Države članice upostavljaju JKT na postojećim internet stranicama e-uprave, ili kreiraju potpuno nove internet stranice.
III poglavlje	SLOBODA OSNIVANJA ZA PRUŽAOCE USLUGA
Odjeljak I	Sistemi izdavanja odobrenja (čl. 9-13)
Čl. 9 Sistemi odobrenja Čl.10 Uslovi za davanje odobrenja	Pojednostavljenje sistema izdavanja odobrenja: Direktivom o uslugama propisano je da se ukinu sistemi izdavanja odobrenja i drugi opterećujući zahtjevi ukoliko nisu opravdani ili da se zamijene manje

¹⁹ Ekonomska publikacija Evropske komisije 456: „Ekonomski učinak Direktive o uslugama: prva procjena nakon sprovođenja” (Josefa Monteagudo, Aleksander Rutkowski and Dimitri Lorenzani), jun 2012;

<p>Čl. 11 Trajanje odobrenja Čl. 12 Izbor između više kandidata Čl. 13 Postupci izdavanja odobrenja</p>	<p>restriktivnim mjerama (tj. prijavama ili prethodnim izjavama). Zadržani sistemi izdavanja odobrenja moraju biti nediskriminatorni, opravdani prevladavajućim razlozima od javnog interesa, proporcionalni cilju navedenog javnog interesa, jasni, prethodno objavljeni, transparentni i dostupni. Pojednostavljenje sistema izdavanja odobrenja: i) prećutna odobrenja, u slučajevima kada nije odgovoreno na zahtjev za izdavanje odobrenja u roku propisanom domaćim propisima, odobrenje se smatra izdatim ii) odobrenja treba da omoguće pružaocima da obavljaju svoju djelatnost na čitavoj teritoriji date države (važe na nivou države)</p>
Odjeljak II	Zabranjeni zahtjevi ili zahtjevi koji su predmet ocjenjivanja
Čl. 14 Zabranjeni zahtjevi	Zabranjeni zahtjevi koje treba otkloniti (npr državljanstvo, obavezno sjedište ili prebivalište, ekonomski test za svaki pojedinani slučaj, itd.).
Čl. 15 Zahtjevi koje treba ocijeniti	<p>Ovaj član sadrži 'sivu listu' zahtjeva koje treba ocijeniti (npr. kvantitativna ili teritorijalna ograničenja, minimalan broj zaposlenih, poseban pravni oblik pružaoca usluge, i sl.). Ovi zahtjevi predstavljaju ozbiljne prepreke slobodi osnivanja i često se mogu zamijeniti manje restriktivnim sredstvima. Međutim, u nekim okolnostima i u određenim sektorima takvi zahtjevi ipak mogu biti opravdani. Države članice treba da ocijene da li propisani zahtjevi ispunjavaju sljedeće uslove:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nisu diskriminatorni (nediskriminacija) - neposredno ili posredno - opravdani su prevladajućim razlogom od javnog interesa (nužnost) - proporcionalni (srazmjerni) su ispunjenju postavljenog cilja (primjereni da se obezbijedi ostvarivanje željenog cilja; ne prevazilaze ono što je nužno za ostvarenje tog cilja; nije ih moguće zamijeniti drugim manje restriktivnim zahtjevima)
IV poglavlje	SLOBODA KRETANJA USLUGA
Odjeljak I	Sloboda pružanja usluga i s tim povezana odstupanja
<p>Čl. 16. Sloboda pružanja usluga Čl. 17 Dodatna odstupanja od slobode pružanja usluga Čl. 18. Odstupanja u pojedinačnim slučajevima</p>	<p>Ovim članom predviđena je jasna zabrana državi članici da primjenjuje svoje zahtjeve na pružaoce usluga koji nemaju sjedište na njenoj teritoriji. To znači da nacionalni zahtjevi za njih ne treba da važe osim ukoliko su nediskriminatorni, proporcionalni i opravdani razlozima javnog reda, javne sigurnosti, javnog zdravlja, zaštite životne sredine. Najčešći zahtjevi propisani za prekogranične usluge su sistemi izdavanja odobrenja. Zahtjevi podnošenja prijave i izjave generalno su manje restriktivni od postupaka davanja odobrenja. U čl. 17 se, između ostalog, navodi da se čl. 16 ne primjenjuje na usluge od opšteg ekonomskog interesa.</p>
Odjeljak II	Prava korisnika usluga
Čl. 19 Zabranjena ograničenja	Države članice ne mogu korisnicima usluga postavljati zahtjeve kao što su prethodna odobrenja, izjave, niti diskriminatorna ograničenja u pogledu dodjele finansijske pomoći.
Čl. 20 Nediskriminacija (korisnika)	<p>Više nema diskriminacije korisnika usluga po osnovu državljanstva ili prebivališta, sem ukoliko je to objektivno opravdano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - u slučaju različite tarife i uslove za pružanje usluge - dodatni troškovi zbog udaljenosti ili tehničkih obilježja pružanja usluge, različitih tržišnih uslova kao što je rast ili pad tražnje uslovljen sezonom, različitim vremenom godišnjih odmora u državama članicama i cijenama drugih konkurenata, ili dodatnih rizika vezanih za propise koji se razlikuju od onih u državi članici osnivanja. Isto tako, ne pružanje usluge korisniku zato što se ne posjeduje pravo intelektualne svojine na određenoj teritoriji, nije nezakonita diskriminacija;
Čl. 21 Pomoć korisnicima usluga	Pomoć korisnicima usluga – svaka država članica pruža informacije korisnicima usluga (opšte informacije o zahtjevima, informacije o pravnim sredstvima dostupnim u slučaju spora, kontakt podatke udruženja ili organizacija za praktičnu pomoć, i sl.);
V poglavlje	KVALITET USLUGA
Čl. 22 Informacije o pružaocima i njihovim	Država članica treba da obezbijedi da pružaoci usluga korisnicima usluga stave na raspolaganje veći broj informacija (koje treba da budu lako dostupne);

uslugama	
Čl. 23 Osiguranje od profesionalne odgovornosti i garancije	Priznavanje jednakovrijednog jemstva druge države članice (ekvivalent);
Čl. 24 Poslovne komunikacije regulisanih profesija	Ovaj član odnosi se na ograničenja poslovne komunikacije : potpune zabrane se ukidaju, ali poslovne komunikacije regulisanih profesija treba da budu u skladu sa opravdanim strukovnim propisima (pravna struka, veterinari, tehničke profesije, geodete i sl.).
Čl. 25 Multidisciplinarnost djelatnosti	Država članica treba da obezbijedi da nema zahtjeva da se obavlja isključivo određena, specifična djelatnost ili koja ograničava partnersko ili zajedničko obavljanje različitih djelatnosti (ograničenja multidisciplinarnosti) osim ukoliko su opravdani iz razloga profesionalne etike i ponašanja (deontološki razlozi).
Čl. 26 Politika kvaliteta usluga	U saradnji sa Komisijom, države članice treba da preduzimaju prateće mjere kojima se pružaoci usluga podstiču da na dobrovoljnoj osnovi preduzmju mjere da obezbijede kvalitet usluga.
Čl. 27 Rješavanje sporova	Obezbjedenje kontakta i službene adrese pružaoca usluga, blagovremeno odgovaranje na pritužbe ili zahtjev za informaciju o pruženoj usluzi; odredbe u vezi sa sudskim odlukama i mogućnostima vansudskog rješavanja sporova.
VI poglavlje	ADMINISTRATIVNA SARADNJA
Čl. 28 Međusobna pomoć – opšte obaveze	Članom 28 predviđena je međusobna pomoć između država članica : one se međusobno pomažu i uvode mjere potrebne za djelotvornu međusobnu saradnju, da bi se obezbijedio nadzor pružalaca i njihovih usluga: <ul style="list-style-type: none"> • Razvoj/korišćenje “Informacionog sistema unutrašnjeg tržišta” (IMI) za podršku upravnoj saradnji; • Opšti sistem namijenjen da podrži više propisa; • Glavna obilježja: mogućnosti pretraživanja, prethodno prevedena pitanja i odgovori, zaštićena komunikacija;
Čl. 29-36	Opšte obaveze DČ osnivanja; Privremeno preseljenje pružaoca i nadzor DČ osnivanja i DČ u kojoj se pruža usluga; Mehanizmi upozorenja; Informacije o dobroj reputaciji pružaoca; Prateće mjere;
VII poglavlje	PROGRAM KONVERGENCIJE
Čl. 37-43	Pravila ponašanja na nivou Unije; dodatno usklađivanje; međusobno ocjenjivanje; Regulatorni postupak za sprovođenje izvršnih ovlašćenja datih Komisiji; Klauzula o pregledu;
VIII poglavlje	ZAVRŠNE ODREDBE
Čl. 44-46	Prenošenje do 28. decembra 2009. godine (usvajanje zakona i drugih nacionalnih propisa sa pozivanjem na Direktivu; dostavljanje Komisiji teksta glavnih odredaba usvojenog nacionalnog zakonodavstva u oblastima na koje se DU odnosi)

Kada je riječ o ocjeni ekonomskog uticaja sprovođenja Direktive o uslugama, najvažnija je ocjena sprovođenja usklađivanja sa čl. 9, 14, 15, 16, 24 i 25.

2.3. Iskustva implementacije Direktive o uslugama u državama članicama EU

Osim što državama članicama nalaže preduzimanje konkretnih zakonodavnih mjera, Direktiva od njih traži ostvarivanje niza **praktičnih mjera** kao što je uspostavljanje jedinstvene kontaktne tačke (JKT), elektronske procedure i administrativna saradnja. Takođe, ona uvodi inovativne alate, kao što je pregledanje nacionalnog zakonodavstva i proces međusobnog ocjenjivanja.

Direktiva je donešena 12. decembra 2006. godine, sa obavezom da se implementira u državama članicama najkasnije tri godine od njenog objavljivanja, tj. do kraja 2009. godine. Direktiva je obuhvatila potrebu uklanjanja biznis barijera i pojednostavljenje procedura u velikom broju ekonomskih aktivnosti, kao što su trgovina, građevinarstvo, turizam, mnoge poslovne usluge, koje zajedno predstavljaju oko **45%** BDP Unije.

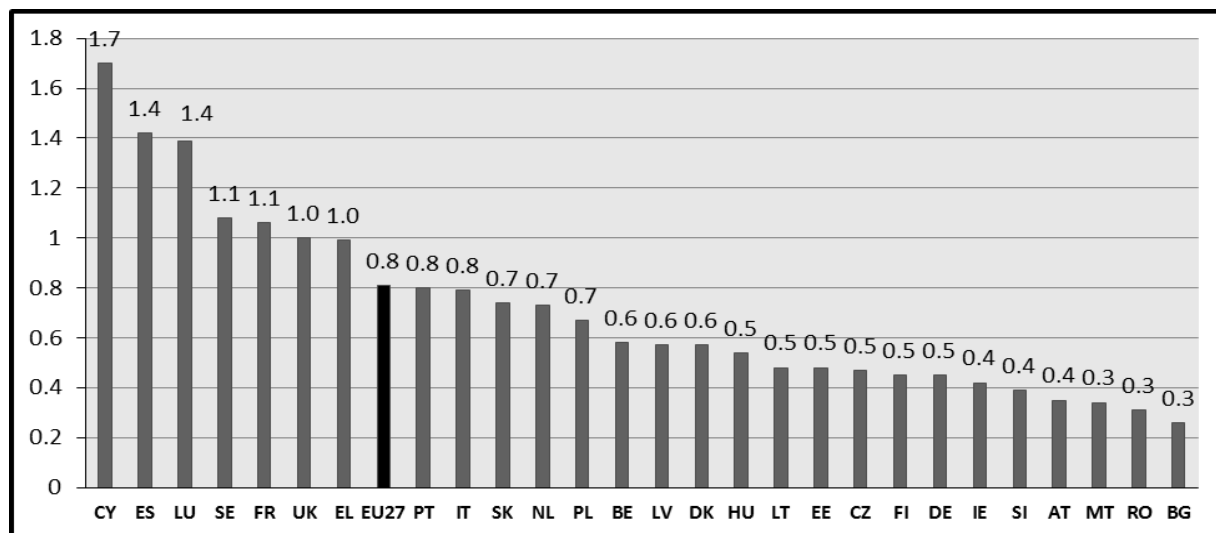
Do propisanog roka proces preuzimanja Direktive nije bio okončan u 12 država članica EU²⁰. Stoga je Evropska komisija, nakon procesa međusobnog ocjenjivanja i sveukupnih dodatnih aktivnosti, pripremila Dokument o sprovođenju Direktive o uslugama²¹, gdje je dala dotadašnju ekonomsku analizu sprovođenja Direktive, stanje uvođenja JKT u državama članicama, kao i pregled sprovođenja u njenim najvažnijim segmentima administrativnog pojednostavljenja, slobode osnivanja i komercijalnih komunikacija. Posebna pažnja posvećena je implementaciji člana 16 – sloboda pružanja (prekograničnih) usluga. Korišćeni su podaci o nivou biznis barijera prije uvođenja Direktive, kao i podaci krajem 2011. godine.

Rezultat ekonomske analize, pokazao je da usvajanje mjera za sprovođenje direktive od strane država članica generiše dodatnih **0,81% BDP-a EU**, pri čemu će se najveći dio efekata materijalizovati u periodu narednih 5-10 godina (bazni scenario). Uticaj je značajan kako na ukupnu trgovinu i ekonomsku saradnju (7,2% više trgovine), tako i na rast SDI (3,8% više SDI unutar država članica) i produktivnost (rast produktivnosti za 4,8%).

Ispostavilo se da je uticaj smanjenja barijera imao veći uticaj na domaće tržište, prvenstveno u kratkom roku. Drugi scenario (ambicioznija primjena direktive) takođe je analiziran, pri čemu dugoročni uticaj na ukupni BDP Unije dostiže **1,23%**. Po trećem scenariju (nulta tolerancija na barijere pružanju usluga, tj. ukidanje svih ograničenja u obuhvatu Direktive o uslugama), ukupni efekat na BDP mogao bi dostići i do **2,6%**.

Analiza uticaja implementacije Direktive o uslugama pokazala je da je uticaj njenog sprovođenja različit između država članica, odslikavajući nivo do kojeg su barijere ukinute: zemlje koje su značajnije ukinule barijere pružanju usluga više su uvezile, privlačile su više evropskih SDI i imale su veći uticaj na rast ukupne produktivnosti. Konačno, ukupni uticaj zavisi i od sektorske strukture nacionalnih ekonomija: zemlje koje su više orjentisane na usluge, ukidanjem barijera, ostvaruju veći uticaj na privredni rast.

Grafik br. 2. Uticaj sprovođenja Direktive o uslugama na rast BDP: EU i države članice (2012)



²⁰ Notifikaciju Komisiji do predviđenog roka nisu dostavile sljedeće države: Austrija, Belgija, Kipar, Francuska, Njemačka, Grčka, Irska, Luksemburg, Portugal, Rumunija, Slovenija i UK.

²¹ Commission staff working document, Detailed information on the implementation of Directive 2006/123/ec on services in the internal market (Accompanying the document Communication from the Commission of the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, on the implementation of the Services Directive; A partnership for new growth in services 2010-2015, Brussels, 6.6.2012, WSD (2012) 148 final;

Kao što prikazuje grafik 2, uticaj na BDP varira od 0,4% BDP-a u Rumuniji, Bugarskoj, Malti, Austriji i Sloveniji, oko 1% u UK, Grčkoj, Francuskoj i Švedskoj, oko 1,4% u Luksemburgu i Španiji, te čak 1,7% uticaja na BDP na Kipru. Važno je napomenuti da je procjena vršena na svega polovini sektora obuhvaćenih Direktivom, te njihovoj linearnosti uticaja na preostale sektore, što podrazumijeva da je moguće da uticaj na BDP bude i veći, posebno kada se posmatra duži rok.

U toku je **drugi ciklus** sveobuhvatne ocjene stepena primjene Direktive u državama članicama. Drugim riječima, zbog složenosti njenog punog preuzimanja, taj proces još uvijek traje. I danas, iako su **sve države preuzele Direktivu** (uključujući i Hrvatsku), mnoge države i dalje kontinuirano sprovode reforme u svojim sektorima usluga.

Navedeno upućuje na zaključak da je dosadašnji proces bio relativno uspješan (**više od 1000 nacionalnih propisa je modernizovano i stotine neopravdanih barijera je ukinuto širom EU**), ali da ostaje dosta prostora za dalje ukidanje barijera i potencijalni rast BDP-a u mnogim sektorima po tom osnovu.

Komunikacijom o boljem upravljanju²² najavljen je dodatni skup mjera za obilježavanje brzog napretka u ključnim područjima za rast usluga. Reforme u sektorima usluga podstiču se u posebnim **preporukama Komisije**, koje ona dostavlja državama članicama ili kroz programe strukturnih reformi koji se usaglašavaju sa vladama kroz mehanizam Evropskog semestra. Drugi podsticaj za reforme je posljedica **nulte tolerancije** Komisije kako bi se osigurala potpuna usklađenost sa Direktivom o uslugama. Tako su npr. tokom 2013-2014. godine u 13 država članica pokrenute daljnje reforme kao odgovor na prethodne postupke ili postupke radi utvrđivanja povrede EU propisa koje je pokrenula Komisija. Oni se uglavnom odnose na ograničenja komercijalne komunikacije, zahtjev u pogledu boravka ili teritorijalno ograničenje ovlaštenja²³.

U cilju sprovođenja opštih načela i obaveza utvrđenih u Direktivi o uslugama, većina država članica odlučila se za donošenje jednog **krovnog** (horizontalnog) **zakona**. Neke države članice (Njemačka, Francuska) opredijelile su se za intervencije u pojedinačnim sektorskim propisima. Konačno, sve države članice kontinuirano mijenjaju/ukidaju postojeće propise kako bi obezbjedile potpunu usklađenost sa Direktivom o uslugama. Pregled zakonskih promjena koje sprovode države članice, kao i informacije o povredi postupka koje je otvorila Komisija protiv pojedinih država članica mogu se naći na web stranici Generalnog direktorata za unutrašnje tržište, industriju, preduzetništvo i MSP.²⁴

U mnogim državama članicama dalje se razvijaju jedinstvene kontaktne tačke kao dio njihovih napora da ponude sveobuhvatne usluge e-uprave za preduzeća koja trebaju pouzdane i lako dostupne informacije o regulatornim zahtjevima, kao i mogućnost da različite administrativne postupke završe elektronskim putem. Po ocjeni Komisije, i pored dosadašnjih rezultata, potencijal jedinstvenog tržišta za podsticanje razvoja sektora usluga ostaje i dalje velik.

Važno je navesti da, shodno UFEU, države članice (treba da) **“nastoje da sprovedu liberalizaciju usluga u većem obimu nego što ih na to obavezuju direktive** u vezi sa liberalizacijom određenih usluga, ukoliko im to dozvoljavaju njihova opšta ekonomska situacija i stanje u odnosnom privrednom sektoru. U tu svrhu, Komisija daje preporuke odnosnim državama članicama.” (čl. 60 UFEU) Dok se ne ukinu ograničenja slobode pružanja usluga, svaka država članica primjenjuje ih bez diskriminacije po osnovu državljanstva ili prebivališta na sve pružaoce usluga (čl. 61 UFEU).

²² COM(2012)259;

²³ Izvještaj Komisije Evropskom parlamentu, Savjetu, ECB, Evropskom ekonomskom i socijalnom komitetu, Komitetu regija i EIB, Jedinstveno tržište za rast i radna mjesta: analiza postignutog napretka i preostale prepreke u državama članicama - Dopinos Godišnjem pregledu rasta 2014, Brisel, 13.11.2013, (COM(2013) 785 final, str. 4.

²⁴http://ec.europa.eu/growth/single-market/services/services-directive/implementation/implementing-legislation/index_en.htm

Dalji proces liberalizacije sektora usluga podstakla je i potreba zajedničkog odgovora na ozbiljnu **finansijsku i ekonomsku krizu** u kojoj su se našle evropske ekonomije posljednjih godina. Cijeneći potrebu temeljnih strukturnih reformi, Komisija je ponudila ambiciozan program za bolje funkcionisanje jedinstvenog tržišta. **Aktima o jedinstvenom tržištu I i II** (april 2011, oktobar 2012) utvrđen je skup zakonodavnih prijedloga i ostalih mjera za podsticanje privrednog rasta i zapošljavanja u Evropi. Značajan dio mjera u potpunosti je kompatibilan sa mjerama za liberalizaciju sektora usluga obuhvaćenih Direktivom.

Međutim, za dobro funkcionisanje jedinstvenog tržišta reforma zakonodavnog okvira EU nije dovoljna. Pravila moraju funkcionisati **u praksi** kako bi građani, potrošači i privredna društva djelotvorno uživali u prednostima jedinstvenog tržišta. Potrebni su znatni i stalni napori kako bi se osiguralo dobro funkcionisanje tržišta i uklanjanje preostalih prepreka.

2.4. Jedinstvene kontaktne tačke (JKT)

EU kontaktne tačke (**Points of single contacts/ PSC**) su **alati jedinstvenog tržišta** koje je razvila Evropska komisija za efikasniju ekonomsku integraciju država članica. To su **specijalizovane i besplatne usluge na mreži, portali** koji preduzetnicima i privrednim društvima (posebno izvoznicima) u svih 28 država članica EU osiguravaju podršku, pomoć, brz i jednostavan pristup pouzdanim informacijama po određenim područjima.


Dostupnost informacija o pravima i mogućnostima za obavljanje djelatnosti na zajedničkom unutrašnjem tržištu Unije pomaže pravnim i fizičkim licima da bolje iskoriste prednosti tog tržišta, naročito u području slobodnog kretanja roba i pružanja usluga između 28 država.

Sve države članice nemaju iste modele portala. Tako npr. **Republika Hrvatska** razvija Centar unutrašnjeg tržišta (Internal Market Centre) koji na jednom mjestu objedinjava sve operativne alate Evropske komisije (Kontaktna tačka za proizvode, Informacioni sistem unutrašnjeg tržišta, Portal Vaša Evropa, Evropski potrošački centar, SOLVIT i dr.) i sistematizuje pristup u kategorije: kontaktne tačke za građane, za preduzetnike, kao i kontaktne tačke za nadležna tijela.

Na navedeni način pruža se dobra informatička podrška privrednim društvima, preduzeticima, ali i potrošačima, sa mogućnošću pribavljanja značajnog broja informacija na hrvatskom jeziku, kao i na engleskom jeziku.

Uz svaku kontaktnu tačku može se naći osnovni opis usluga koje ona pruža. Klikom na link odabrane kontaktne tačke (usluge) besplatno su dostupne informacije o pristupu konkretnoj usluzi, savjetima kako jednostavnije i brže početi poslovanje u EU, posredovanje i ubrzavanje u rješavanju prekograničnih problema nastalih na unutrašnjem tržištu EU, pomoći i vansudskom rješavanju sporova s tijelima javne uprave u drugoj državi članici, informacije o EU propisima, pomoć pri razvoju nove tehnologije, pomoć u potrazi za poslovnim partnerom, informacije o mogućnostima finansiranja preduzetničkih projekata sredstvima EU i mnoge druge.

Slika br. 1. Portal Centra unutrašnjeg tržišta EU: Republika Hrvatska (www.cut.hr)

	Jedan ulaz na unutrašnje tržište EU		
	Virtualno objedinjavanje i koordinacija svih EU kontaktnih točaka i alata u Hrvatskoj i njihovih djelatnika		
Centar unutrašnjeg tržišta EU	Slobode unutarnjeg tržišta EU: sloboda kretanja ljudi, kapitala, roba i sloboda pružanja usluga		
KONTAKTNE TAČKE ZA GRAĐANE	KONTAKTNE TAČKE ZA PREDUZETNIKE	KONTAKTNE TAČKE ZA NADLEŽNA TIJELA	
Vaša Evropa	Vaša Evropa	Informativni sistem unutrašnjeg tržišta (IMI SISTEM)	
EU info centri u Hrvatskoj	Evropska preduzetnička mreža	Notifikacija nacionalnih propisa u bazu TRIS	
Evropski potrošački centar Hrvatska	Sprečavanje tehničkih prepreka trgovini (TRIS)	Kontaktna tačka za proizvode	
Zaštita potrošača u Hrvatskoj	Kontaktna tačka za proizvode	EU fondovi	
Nac.kontaktna tačka za stručne kvalifikacije	Kontaktna tačka za građevinske proizvode		
EURES - mreža javnih službi za zapošljavanje	EURES - mreža javnih službi za zapošljavanje		
EU fondovi	EU fondovi		
SOLVIT	SOLVIT		
Vansudsko rješavanje sporova mirenjem na području EU	Vansudsko rješavanje sporova mirenjem na području EU		
JEDINSTVENA KONTAKTNA TAČKA ZA USLUGE			
poslovni nastan	prekogranično pružanje usluga	uslovi za obavljanje djelatnosti	nadležna tijela

Vaša Evropa (Your Europe) daje pristup jednostavnim informacijama o pravima slobode kretanja građana i preduzeća u EU. Ukoliko pojedincu informacije nisu razumljive, od Službe Vaša Evropa, u roku od 7 dana, mogu se dobiti besplatni pravni savjeti na hrvatskom jeziku.

Nacionalni evropski potrošački centar (ECC Hrvatska umrežen u European Consumer Centres) potrošačima pruža besplatne informacije i konkretnu pomoć u ostvarivanju prava u prekograničnoj trgovini roba i usluga, pomaže u podnošenju pritužbi i rješavanju sporova s trgovcima sa sjedištem u drugoj državi članici EU, Norveškoj i Islandu.

SOLVIT je alternativni mehanizam koji pomaže i građanima i preduzetnicima u rješavanju sporova s tijelima javne uprave u drugim državama članicama EU, zatim na Islandu, u Lihtenštajnu i u Norveškoj (brzo, vansudskim postupkom i bez troškova).

Kontaktna tačka za proizvode kompanijama ili nadležnim organima drugih država članica besplatno pruža informacije o tehničkim propisima (pravilima), potrebnim odobrenjima i načelu uzajamnog priznavanja s ciljem stavljanja proizvoda na tržište.

TRIS je alat Evropske Komisije koji omogućava državama članicama da razmjenjuju informacije o nacrtima tehničkih propisa i propisima o uslugama informacionog društva, a u cilju sprečavanja stvaranja barijera na unutrašnjem tržištu.

Informacioni sistem unutrašnjeg tržišta (IMI sistem) je elektronski sistem razvijen od strane Komisije koji služi državama članicama EEP za prekograničnu digitalnu razmjenu administrativnih informacija u području usluga, e-trgovine, profesionalnih kvalifikacija, raspoređenih radnika i prava pacijenata. IMI sistem služi i za prekogranično obavještanje (notifikaciju) o uslovima pružanja usluga. Iako ovaj sistem nije namijenjen građanima i preduzetnicima kao korisnicima, već za direktnu prekograničnu saradnju nadležnih tijela javne uprave, IMI posredno doprinosi olakšanju uslova poslovanja na unutrašnjem tržištu EU jer su administrativne provjere brže.

Evropska preduzetnička mreža (Enterprise Europe Network, EEN) portal pruža informacije o EU propisima, pomoć pri razvoju nove tehnologije, traženja poslovnih partnera, kao i informacije o mogućnostima finansiranja preduzetničkih projekata sredstvima EU.

EURES pomaže građanima pri zapošljavanju u EU i poslodavcima u traženju radnika određenih profila.

Kao što se može vidjeti iz prethodno prikazanog modela Republike Hrvatske, sistem jedinstvenih kontaktnih tačaka, uključujući i **Jedinstvenu kontaktnu tačku za usluge**²⁵ (koja pruža informacije o uslovima za registraciju djelatnosti, uslovima za prekogranično pružanje usluga, uslovima za obavljanje djelatnosti i kontaktima za nadležna tijela), potrebno je **postepeno razvijati** u pretpristupnom periodu, pripremajući se blagovremeno sa prednosti velikog tržišta koje pruža punopravno članstvo u Uniji.

Polazeći od prethodno prikazanog iskustva država članica EU, preuzimanje Direktive o uslugama u crnogorsko zakonodavstvo treba da prati i **dobra informatička podrška** koja treba da omogući brzo i jednostavno dobijanje svih neophodnih informacija za pristup tržištu usluga u Crnoj Gori, kao što je slučaj i kod drugih država. Dakle, pristupanjem EU, potrebno je pripremiti se i za efikasno funkcionisanje na tržištu usluga EU, tako što će se omogućiti lako dobijanje svih neophodnih informacija o propisima o obavljanju djelatnosti i procedurama izdavanja odobrenja ne samo u Crnoj Gori, već i drugim državama članicama EU. **Jedinstvenu kontaktnu tačku za usluge** razvijaju sve države članice i potrebno je da je i Crna Gora razvije, za podršku svojim građanima, privrednim društvima i preduzetnicima.

Koristeći iskustva RH, moguće je razvijati JKT za usluge u **saradnji resornog ministarstva i PKCG, a uz tehničku podršku EU IPA II**, što bi bilo kompatibilno sa prethodnim pozitivnim iskustvom saradnje Vlade Crne Gore odnosno Savjeta za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi i Privredne komore Crne Gore, na razvoju elektronskog registra licenci²⁶.

²⁵ Jedinstveni portal je u fazi razvoja, a do tada, jedinstvena kontaktna tačka za usluge dostupna je na www.pcs.hr i dio je **EUGO mreže** - (http://ec.europa.eu/internal_market/eu-go/index_en.htm) koja objedinjava jedinstvene kontaktne tačke svih država članica Evropskog ekonomskog prostora i pruža neophodne informacije pružaocima usluga.

²⁶ Registar licenci (Portal) čini materijalna i elektronska baza podataka svih licenci koje izdaje nadležni organ državne uprave, organ uprave, upravne organizacije i druge organizacije u vršenju javnih ovlašćenja u Crnoj Gori. <http://www.licenca.me/>.

III. AKCIONI PLAN ZA TRANSPONOVANJE DIREKTIVE O USLUGAMA NA UNUTRAŠNJEM TRŽIŠTU EU

S obzirom da sloboda pružanja usluga predstavlja jednu od četiri slobode za funkcionisanje jedinstvenog tržišta EU, Crna Gora kao zemlja kandidat koja pregovara članstvo u Uniji, ima obavezu da ispuni sve uslove za punu primjenu **Direktive 2006/123/EZ** Evropskog Parlamenta i Savjeta od 12. decembra 2006. godine o uslugama na unutrašnjem tržištu do dana pristupanja Evropskoj uniji.

Akcionni plan za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu sadrži **dvije grupe planiranih aktivnosti**:

- **Prvu grupu aktivnosti čini pregled ukupnih aktivnosti usklađivanja zakonodavstva za pravnom tekovinom EU u oblasti slobodnog pružanja usluga**, koji koordinira Ministarstvo ekonomije i Radna grupa za sprovođenje aktivnosti na transponovanju Direktive o uslugama u nacionalno zakonodavstvo, sa fokusom na održivo jačanje administrativnih kapaciteta državne uprave i lokalne samouprave u ovoj oblasti, kao i podršku crnogorskim privrednim društvima i preduzetnicima da se pripreme i suoče sa konkurencijom koja postoji na jedinstvenom tržištu usluga EU.
- **Drugu grupu čini sam Akcioni plan za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu EU za period 2015-2018. godine**, koji sadrži indikativni pregled zakonodavstva koje nije usklađeno sa Direktivom i administrativne rokove za izmjenu, nadležna tijela za implementaciju obaveza i očekivane rezultate.

1. Pregled ukupnih aktivnosti usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u oblasti slobodnog pružanja usluga

Sloboda pružanja usluga jedna je od četiri osnovne slobode koje omogućavaju funkcionisanje jedinstvenog tržišta Evropske unije uz slobodu kretanja roba, ljudi i kapitala. Zakonodavni okvir koji omogućava slobodno pružanje usluga, a obuhvata i pravo osnivanja preduzeća, razmatra se u okviru pregovaračkog poglavlja **3. Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga**. Pored oblasti međusobnog priznavanja profesionalnih kvalifikacija i poštanskih usluga, ovo poglavlje obuhvata i pravo osnivanja i slobodu pružanja usluga. Ključni dio pravne tekovine u ovoj oblasti jeste Direktiva 2006/123/EZ o uslugama na unutrašnjem tržištu EU.

Direktiva o uslugama sadrži odredbe čiji je cilj olakšavanje pružaocima usluga da se osnuju u drugim državama članicama, kao i da prekogranično pružaju usluge na teritoriji država članica izvan države osnivanja. Implementacija Direktive o uslugama zahtijeva kombinaciju zakonskih i nezakonskih, tj. organizacionih ili praktičnih mjera. Direktiva je horizontalni instrument koji pokriva široki spektar različitih usluga i koji će vjerovatno imati uticaj na značajan broj domaćih propisa. Iz tog razloga zahtijeva se kombinovani pristup posebnih (sektorskih) i horizontalnih zakonodavnih mjera. Odredbe Direktive su u velikoj mjeri zasnovane na sudskoj praksi Suda pravde EU koja se odnosi na pravo osnivanja i slobodu pružanja usluga i postojeće komplementarne instrumente EU. Direktiva obavezuje države članice da uspostave Jedinstvenu kontaktnu tačku (JKT) i da učestvuju u elektronskom informacionom sistemu između administrativnih organa (Informacioni sistem unutrašnjeg tržišta IMI) koji omogućava saradnju u nadzoru uslužnih aktivnosti i razmjenu informacija između država članica EU.

U Izvještaju o analitičkom pregledu za poglavlje 3 Komisija je ocijenila da je Crna Gora djelimično uskladila nacionalno zakonodavstvo sa pravnom tekovinom EU u oblasti prava osnivanja i slobode pružanja usluga (2013). Crna Gora je navela da se priprema za preuzimanje Direktive o uslugama, što će ostvariti kroz podršku IPA projekta. Očekivani rezultati ovog projekta su:

1. sveobuhvatni analitički pregled cjelokupnog nacionalnog zakonodavstva u odnosu na Direktivu o uslugama;
2. priprema krovnog zakona o uslugama;
3. dalja harmonizacija nacionalnog zakonodavstva u ovoj oblasti (do 30% ukupno neusklađenog sektorskog zakonodavstva) i
4. jačanje administrativnih kapaciteta u Crnoj Gori za konitnuirani analitički pregled i izmjene i dopune zakonodavstva u skladu sa uslovima iz Direktive o uslugama.

U Izvještaju EK se takođe navodi da “treba da se uspostavi **jedinstvena kontaktna tačka** kako bi se preduzetnicima i firmama omogućilo da jednostavno i elektronski dobiju sve potrebne informacije koje se odnose na njihove djelatnosti (o važećim propisima, procedurama koje treba proći, rokovima, itd.) i elektronski završe sve neophodne administrativne procedure. Određeni pripremni radovi oko jedinstvene kontaktne tačke biće sprovedeni u okviru odobrenog IPA projekta, dok će se tražiti dodatna sredstva/projekti kako bi se završilo i samo osnivanje jedinstvene kontaktne tačke” (IPA II 2016). Pored navedenog, “Crna Gora će morati razviti sistem registrovanja licenci, reformisati takse na lokalnom nivou, uspostaviti sistem potpune onlajn registracije za privredna društva, i pripremiti propise povoljne za poslovanje”²⁷.

U cilju što efikasnijeg preuzimanja Direktive u nacionalno zakonodavstvo, iz budžetske linije EU IPA 2012, i uz kofinansiranje Vlade Savezne Republike Njemačke, Ministarstvu ekonomije (i Agenciji za zaštitu konkurencije) odobren je dvogodišnji projekat “**Aproksimacija zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u dijelu slobodnog pružanja usluga i zaštite konkurencije**” (ALA projekat) koji realizuje Njemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ) sa planom podrške u periodu februar 2014. - februar 2016. godine.

Zbog kompleksnosti projekta, a u svrhu bolje koordinacije planiranih aktivnosti, februara 2013. godine imenovana je **Radna grupa za sprovođenje aktivnosti na transponovanju Direktive o uslugama u nacionalno zakonodavstvo** (u daljem tekstu: Radna grupa), kojom koordinira Ministarstvo ekonomije, a koju čine predstavnici resornih ministarstava (MEK, MF, MUP i MVPEI), predstavnik kabineta potpredsjednika Vlade za regulatornu reformu i unapređenje poslovnog ambijenta i predstavnik Privredne komore Crne Gore (šef Radne grupe za Poglavlje 3 i generalni sekretar Privredne komore). Zadatak Radne grupe prvenstveno je bila izrada dugoročnog Akcionog plana za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu, kao i koordinacija implementacije ALA projekta. Posebna radna grupa formirana je oktobra 2014. godine za pripremu Predloga zakona o uslugama.

T 3. Pregled realizovanih aktivnosti

Aktivnost I	ANALITIČKI PREGLED NACIONALNOG ZAKONODAVSTVA
VI 2014. - III 2015.	Prva faza analitičkog pregleda zakonodavstva (sektorski skrining): Dostavljanje indikativne pozitivne i negativne liste usluga resornim ministarstvima; Popunjavanje prvih skrining tabela (dostavljanje tabelarnih pregleda) od strane ministarstava o pojedinim uslugama/aktivnostima, pravnim aktima kojima se iste uređuju i nadležnim institucijama;

²⁷ Evropska komisija, Izvještaj o analitičkom pregledu usklađenosti zakonodavstva Crne Gore, Poglavlje 3. Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, Brisel, 2013;

	Uključivanje (7) eksperata za analitički pregled zakonodavstva, pripremu krovnog zakona o uslugama i jačanje administrativnih kapaciteta;
	Druga faza analitičkog pregleda zakonodavstva (sektorski skrining):
	Resorne institucije su bile u obavezi da popune drugu skrining tabelu (zakon koji predviđa ograničenje, član koji predviđa ograničenje i član SD). U cilju lakšeg popunjavanja druge skrining tabele, dostavljene su i Direktiva o pružanju usluga, Priručnik za implementaciju Direktive o uslugama i prezentacije sa seminara.
V 2015.	Pripremljene integrisane sektorske skrining tabele – ocjena usklađenosti crnogorskog zakonodavstva sa Direktivom o uslugama sa predlogom mjera; Pripremljeni izvještaji o sektorskom skriningu (po uzoru na slične koje pripremaju države članice EU, po sprovedenom analitičkom pregledu zakonodavstva); Sačinjen predlog jačanja administrativnih kapaciteta i mehanizam monitoringa sprovođenja aktivnosti obuhvaćenih Akcionim planom za transponovanje DU
Aktivnost II	PRIPREMA KROVNOG ZAKONA O USLUGAMA
X 2014.	Obrazovana je Radna grupa za izradu Predloga zakona o uslugama.
10.11.2014.	Upoznavanje članova radne grupe sa iskustvima Hrvatske i Mađarske
XII 2014.	Pripremljena prva radna verzija Nacrta zakona o uslugama
20. IV 2015.	Ministarstvo ekonomije je 20. aprila 2015. godine dalo na javnu raspravu Nacrt zakona o uslugama i uputilo javni poziv građanima, stručnoj javnosti i svim drugim zainteresovanim licima da se uključe u javnu raspravu i daju svoj doprinos u razmatranju istog. Javna rasprava traje 40 dana od dana objavljivanja javnog poziva.
25. V 2015.	Okrugli sto posvećen okončanju javne rasprave o Nacrtu zakona o uslugama, PR Centar, Podgorica;
9. VI 2015	<i>Izvještaj sa javne rasprave objavljuje se na sajtu Ministarstva ekonomije i e-uprave</i>
Aktivnost III	SEMINARI, OBUKE, UMREŽAVANJE, INFORMATIVNA KAMPANJA
30. V 2014.	Seminar „Direktiva o uslugama EK 123/2006, Djelokrug Direktive o uslugama i proces implementacije u Crnoj Gori” – u Privrednoj komori, za službenike nadležnih ministarstava Vlade Crne Gore, kako bi bili u stanju da identifikuju usluge i aktivnosti obuhvaćene Direktivom
VI 2014.	Pripremljen prevod na crnogorskom jeziku Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu, kao i Priručnika za implementaciju Direktive
7 – 9. VII 2014.	Seminar „Analitički pregled crnogorskog zakonodavstva: Dodatna identifikacija ograničenja, autorizacija zahtjeva i analiza njihove usklađenosti sa Direktivom o uslugama”, Miločer (analiza i identifikacija ograničenja i identifiacija zahtjeva, u skladu sa najznačajnijim članovima Direktive (9-16 i 23-25);
XI 2014	Osnovana je web stranica www.ala.org.me i uspostavljen baner na web stranici Ministarstva ekonomije.
9-10. XII 2014	Seminar „Transpozicija i implementacija Direktive o uslugama: Analitički pregled postupaka izdavanja odobrenja – Zabranjeni zahtjevi i zahtjevi koji se ocjenjuju – Opravdanje i proporcionalnost“ – održan u Privrednoj komori (akcentat stavljen na tome kako zadržati/opravdati ograničenja koja postoje u našem zakonodavstvu)
5. III 2015.	Seminar „Direktiva o uslugama EK 123/2006 i Zakon o uslugama” u PKCG (podizanje svijesti kako poslovnog sektora tako i državnih i lokalnih organa uprave o značaju Direktive o uslugama, predstavljanje ekonomskih i socijalnih benefita njene implementacije kao i značaj njenog preuzimanja u crnogorsko zakonodavstvo, u okviru ALA projekta.)
17-19. III 2015.	Studijska posjeta Kraljevini Holandiji – članovi Radne grupe za izradu Predloga zakona o uslugama, kao i predstavnici drugih resornih ministarstava nadležnih za pojedine sektore usluga (10 službenika) imali su priliku da steknu uvid u iskustvo ove države članice EU koja je već prenijela Direktivu o uslugama u svoje nacionalno zakonodavstvo;

VI 2015 – II 2016	<i>Nastavak aktivnosti obuka, prvi koraci u uspostavljanju JKT (mapiranje relevantnih odobrenja i zahtjeva), i informativne kampanje u okviru ALA projekta</i>
Aktivnost IV	IZRADA AKCIONOG PLANA ZA PREUZIMANJE DIREKTIVE O USLUGAMA ZA PERIOD 2015-2018.
II-V 2015	AP pripremljen u koordinaciji Ministarstva ekonomije, i u saradnji sa svim uključenim resornim ministarstvima i drugim organima uprave
I 2016	<i>Priprema prvog izvještaja o realizaciji Akcionog plana</i>
Aktivnost V	DALJA HARMONIZACIJA NACIONALNOG ZAKONODAVSTVA U OVOJ OBLASTI
VI-XII 2015	<i>Priprema određenog broja nacrtu izmjena i dopuna zakona (uz podršku eksperata ALA projekta) u oblasti neusklađenog sektorskog zakonodavstva, koje je sadržano u Akcionom planu 2015-2018.</i>

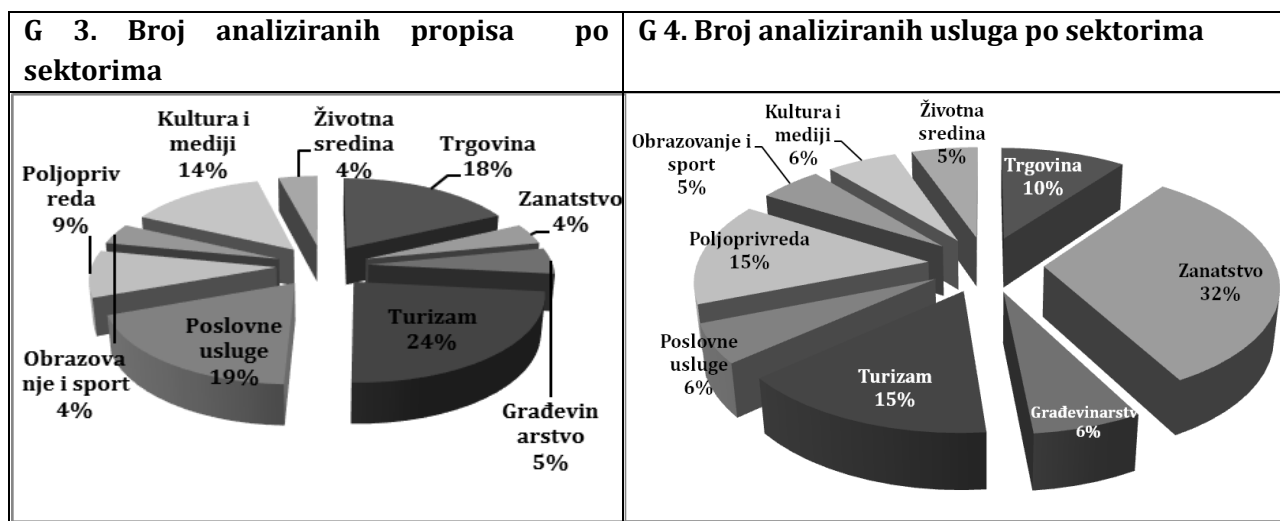
U procesu analitičkog pregleda nacionalnog zakonodavstva u odnosu na Direktivu o uslugama:

- bilo je **uključeno** 14 ministarstava, kao i Uprava za inspeksijske poslove, Agencija za civilno vazdohoplovstvo, Uprava za pomorsku sigurnost, Agencija za lijekove i medicinska sredstva, Uprava za mlade i sport, Fitosanitarna uprava, Agencija za duvan, Veterinarska uprava, Advokatska komora, Inženjerska komora i Privredna komora Crne Gore;
- Izvršen je analitički pregled **134 propisa** (zakonskih i podzakonskih akata); i
- identifikovano je **330 uslužnih aktivnosti** koje su obuhvaćene Direktivom o uslugama, dok su takođe analizirani i
- **postupci za izdavanje odobrenja i zahtjevi** za pojedine vrste usluga;

T 4. Direktiva o uslugama: Analitički pregled zakonodavstva, analizirane usluge i zahtjevi

SEKTOR AKTIVNOSTI / DJELATNOSTI	ZAKONI		PODZAKONSKI AKTI		UKUPAN BROJ ANALIZIRANIH USLUGA	BROJ ANALIZIRANIH ZAHTEJVA (čl. 9,14,15,16,24 i 25)	Zahtjevi koji trebaju biti ukinuti ili prilagodjeni do dana pristupanja EU (prema zemljama EEP)
	ANALIZIRANI	POTREBNE IZMJENE	ANALIZIRANI	POTREBNE IZMJENE			
TRGOVINA	13	4	11	4	34	21	2
MEK	6	3	5	3	23	7	2
MUP	3				7	11	
MPRR	1	1	1	1	1	2	
MIDT	1				1		
MZ	2		5		2	1	
ZANATSTVO	1	1	4	1	105	2	
MEK	1	1	4	1	105	2	
GRAĐEVINARSTVO	5	5	2	2	21	30	5
MORT	1	1	2	2	4	13	4
MEK	4	4			17	17	1
TURIZAM	9	6	24	12	50	118	32
MORT	6	4	19	9	33	49	14
MSP	3	2	3	1	5	45	11
PKCG			1	1	1		
MSP - ACV			1	1	11	24	7
POSLOVNE USLUGE	13	11	12	9	18	56	24
MPA	2	2	6	3	4	15	7
MIF	7	5	3	3	11	26	8
MEK	1	1			1	3	2
MUP	2	2	2	2	1	9	5
MRSS	1	1	1	1	1	3	1
POLJOPRIVREDA	9	3	3		48	44	4
MPRR	9	3	3		48	44	4
OBRAZOVANJE I SPORT	4	2	1		17	21	1
MO	4	2	1		17	21	1
KULTURA I MEDIJI	8	2	10	3	19	48	24
MK	7	2	9	3	19	48	24
ŽIVOTNA SREDINA	2	2	3		18	59	3
MORT	2	2	3		18	59	3
UKUPNO	64	36	70	31	330	399	95

Najviše propisa analizirano je u sektoru turizma (24%), a zatim u sektoru poslovnih usluga (19%) i trgovine (18%), Najviše usluga obuhvaćeno je sektorom zanatstva, a zatim turizma i poljoprivrede (po 15%).

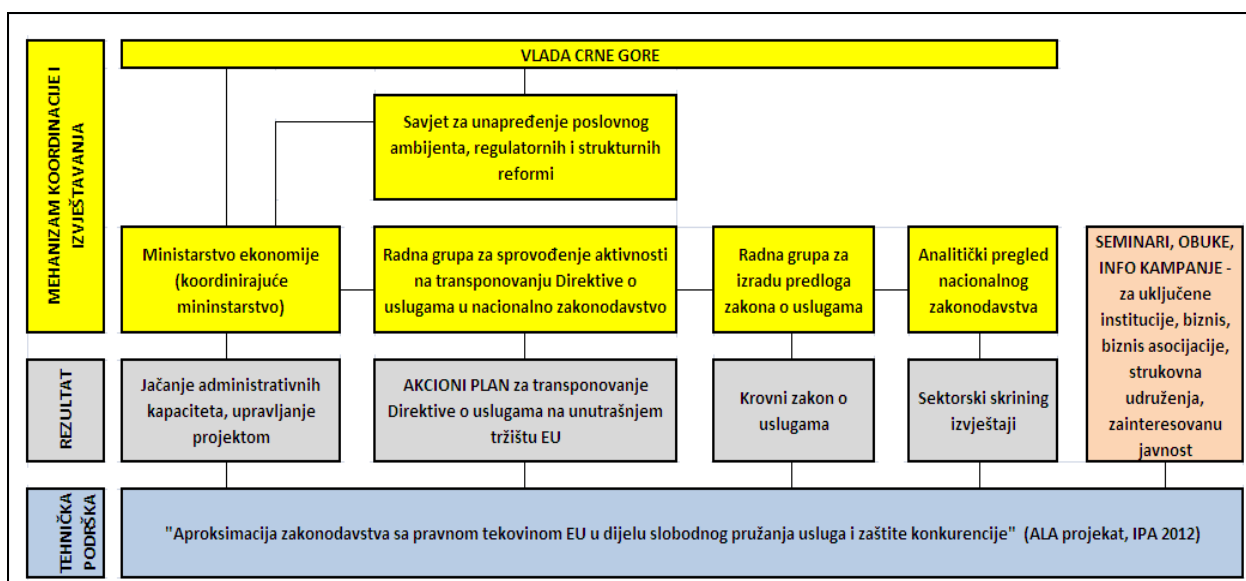


Analizirano je skoro 400 zahtjeva, u vezi sa članovima 9, 14, 15, 16, 24 i 25 Direktive o uslugama, u kojim je identifikovano blizu 100 zahtjeva koji trebaju biti ukinuti najkasnije do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Važno je takođe napomenuti da analitički pregled zakonodavstva nije uključivao i analizu **propisa lokalne samouprave**. U skladu sa propisima na snazi u Crnoj Gori, te principima ustavnosti i zakonitosti, pravni akti lokalne samouprave konitnuirano će se usklađivati sa nacionalnim zakonodavstvom u svim sektorima (npr. kod trgovine izvan poslovnih prostorija, gdje se postavljanje prodajnih objekata van poslovnih prostorija uređuje posebnim aktom lokalne samouprave kojim se utvrđuje lokacija i uslovi za postavljanje ovih objekata, a u skladu sa Zakonom o unutrašnjoj trgovini i Zakonom o zaštiti potrošača).

Mehanizam koordinacije realizacije ukupnih aktivnosti, očekivani rezultati po segmentima aktivnosti i oblasti tehničke podrške ALA projekta, prikazani su na Grafiku br. 3.

G 5. Mehanizam koordinacije ukupnih aktivnosti transponovanja DU, očekivani rezultati i tehnička podrška EU kroz ALA projekat



Iz prikazanog koordinacionog mehanizma prozilazi i predlog budućeg **mehanizma monitoringa** - praćenja sprovođenja Akcionog plana za preuzimanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu EU, uz potrebu jačanja **administrativnih kapaciteta** u ovoj oblasti, prvenstveno u **Ministarstvu ekonomije**, kao koordinirajućem ministarstvu za praćenje implementacije Direktive o uslugama.

Kao što je Ministarstvo ekonomije periodično izvještavalo Savjet za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi o aktivnostima na preuzimanju Direktive o uslugama (uz podršku ALA projekta), tako će nastaviti i u periodu praćenja sprovođenja Akcionog plana, nakon njegovog usvajanja od strane Vlade Crne Gore.

Ministarstvo ekonomije će godišnje izvještavati Vladu Crne Gore o sprovođenju Akcionog plana za transponovanje Direktive o uslugama.

U okviru aktivnosti jačanja administrativnih kapaciteta u ovoj oblasti, iniciraće se izmjene i dopune Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta, kako bi se našao optimalan model koordinacije ovih aktivnosti unutar uključenih direktorata.

Prilikom sljedeće redovne revizije **Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji**, sve planirane sektorske zakonodavne mjere biće integrisane u isti, kako bi se vertikalno usklađivanje sa Direktivom o uslugama pratilo kroz **integrisani monitoring reformi**, čime će se podržati i kvalitet **pregovaračkog procesa** sa EU u povezanim poglavljiima.

2. AKCIONI PLAN ZA PREUZIMANJE DIREKTIVE O USLUGAMA NA UNUTRAŠNJEM TRŽIŠTU EU ZA PERIOD 2015. – 2018. GODINA

A. Horizontalni (okvirni) zakonodavni i institucionalni okvir za implementaciju Direktive o uslugama						
AKTIVNOST	NADLEŽNO MINISTARSTVO I UKLJUČENE INSTITUCIJE		PREDVIĐENA RADNJA		PERIOD REALIZACIJE	
Krovni zakon o uslugama	Ministarstvo ekonomije (MEK)		ZAKON O USLUGAMA (ID PPCG 22-ZK20160012) Zakon kojim se prenosi Direktiva o uslugama	Potpuna usklađenost sa Direktivom o uslugama na unutrašnjem tržištu 32006L0123 [P]	Donošenje propisa 2016/IV	Stupanje na snagu 2017/IV (dio danom pristupanja EU)
Uspostavljanje JKT	Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije (MIDT)		Uspostavljanje jedinstvene kontaktne tačke za usluge		2017, IPA II/2016	
Jačanje administrativnih kapaciteta	MEK	Uključivanje 13 ministarstava (MVPEI, MPV, MIF, MPRR, MORT, MK, MSP, MPR, MUP, MRSS, MIDT, MZ, MN), UIP, ACV, UPS, CALIMS, UMS, Fito.uprava, AG.za duvan, Veter.uprava; PKCG, Zanatska komora, Inženjerska komora, lokalne uprave;	1. Praćenje sprovođenja AP u dijelu izmjene propisa i njihove primjene; 2. Analiza i praćenje postupaka za izdavanje odobrenja i zahtjeva;		Kontinuirano, IPA II	
			3. Uspostavljanje mreže kontakt osoba na nacionalnom i lokalnom nivou;		2016	
			4. Priprema Izvještaja o sprovođenju AP jednom godišnje do dana pristupanja/MEK		Kontinuirano	
			5. Obuke, seminari		Kontinuirano, IPA II	
	MEK		6. Predlog izmjena Pravilnika o sistematizaciji MEK (2015); 7. Definisane službenika za rad na implementaciji Direktive o uslugama (min. 4);		Datum donošenja propisa 2015	Stupanje na snagu 2016
		7. Angažovanje radnog tima zaposlenih na uspostavljanju JKT kroz program tehničke podrške		2016, IPA II		

B. Vertikalni (sektorski) zakonodavni okvir za implementaciju Direktive o uslugama

AKTIVNOST/ USLUGA	NADLEŽNO MINISTAR- STVO	ZAKON (I PODZAKONSKI AKT) KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN DIREKTIVE O USLUGAMA (odredba nije u skladu sa ovim članom)	PREDVIĐENA RADNJA / PLANIRANA AKTIVNOST	DATUM DONOŠENJA PROPISA	STUPANJE NA SNAGU
OBLAST AKTIVNOSTI/SEKTOR²⁸:				I. Sektor trgovine			
Usluge trgovine: Trgovina na veliko - Trgovina na robnim berzama Trgovina na malo - Distančna trgovina - Trgovina izvan poslovnih prostorija - Javna i aukcijska prodaja - Pijačna prodaja Trgovinske usluge - Zastupničke usluge - Komisione usluge Prodaje	Ministarstvo ekonomije (MEK)	ZAKON O UNUTRAŠNJOJ TRGOVINI ("Sl. List CG" , br. 49/08) Pravilnik o sadržini prijave trgovine I registra za vođenje evidencije (Sl. List CG, br 59/2008 I 18/2014)	<i>Ne postoje odredbe koje regulišu prekogranično pružanje usluga</i> <i>Član 33 Zakona zahtjeva prethodnu prijavu inspeksijskom i lokalnim nadležnim organima, upis u registar 8 dana prije početka rada</i> <i>Član 2 pravilnika - upis u Centralni registar privrednih subjekata CG i lokalna sifra delatnosti, kao i lokalni PIB</i>	Član 16 – sloboda pružanja usluga	Prilagoditi – omogućiti pružanje usluga na povremenoj i privremenoj osnovi od strane pružalaca usluga iz druge države članice (DČ), tj. uskladiti sa krovnim zakonom o uslugama	2018	Danom pristupanja EU
Prijava obavljanja djelatnosti	MEK	ZAKON O UNUTRAŠNJOJ TRGOVINI ("Sl. List CG" ,	Član 33 Zakona (Prijava) navodi da je, najmanje 8	Član 5 – pojednostavlje-	Prilagoditi - rok od 8 dana nije u duhu administrativnog pojednostav-	2018	2018

²⁸ **NAPOMENA:** U svaki sektorski zakon uvrstiti odredbu koja reguliše prekogranično pružanje usluga u Crnoj Gori, na privremenoj i povremenoj osnovi, u skladu s krovnim zakonom o uslugama, a koja će stupiti na snagu danom pristupanja Crne Gore u EU. **Predlog odredbe:** "Pružalac XYZ usluga sa sedištem u drugoj državi članici Evropske unije ili drugoj državi ugovornici Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru može obavljati delatnost XYZ u Crnoj Gori na privremenoj ili povremenoj osnovi u skladu sa odredbama Zakona o uslugama."

		br. 49/08)	dana prije početka obavljanja djelatnosti, trgovac dužan prijaviti djelatnost.	nje postupka	ljenja, s obzirom da nameće dodatno ograničenje (8 dana). Prijava bi se mogla prihvatiti i dan prije početka obavljanja djelatnosti ili čak na sam dan početka obavljanja.		
Registar za vođenje evidencije trgovaca	MEK	Pravilnik o sadržini prijave trgovine I registra za vođenje evidencije (Sl. list CG, br. 59/08 I 18/14)	Član 3 (1)– predviđa isključivo papirnu proceduru, neposredno podnošenje prijave na obrascu 01	Član 8 – postupci elektronskim putem i	Prilagoditi - Omogućiti elektronski postupak	2018	2018
			Član 3 (1)– predviđa prijavu potpuno iste sadržine, na dva različita mjesta (inspekcijskom organu i lokalnom organu) u po dva papirna primerka	Član 5 – pojednostavljenje postupka	Prilagoditi - Omogućiti prijavu jednom tijelu (npr. Inspekciji) koje podatke prenosi drugom (lokalnoj administraciji) Otkloniti mogućnost da lokalna samouprava traži ispunjenje bilo kakvih dodatnih zahtjeva	2018	2018
- Trgovina u robnim kućama	MEK	Pravilnik o minimalnim tehničkim uslovima za obavljanje prometa robe i vršenja usluga u prometu robe („Sl. list CG“ , br. 1/02 i 24/03	Član 44 (u vezi sa čl. 30, tačka 15) – prostor za čuvanje djece) propisuje nejednake uslove za postojeće i nove robne kuće; zahtjev se ne odnosi na postojeće RK, samo za nove	Član 14 – zabranjeni zahtjevi	Ukinuti član 44	2018	2018
Trgovinske usluge - Agencijske usluge	MEK	ZAKON O UNUTRAŠNJOJ TRGOVINI ("Sl. list CG" , br. 49/08)	Član 22.4 - da u agencijske i posredničke usluge spadaju i usluge o prometu nepokretnosti i pokretnih stvari koje čine osnovna sredstva privrednih društava i preduzetnika)	Član 5 Pojednostavljenje postupka	Prilagoditi - izbaciti usluge o prometu nepokretnosti i pokretnih stvari koje čine osnovna sredstva privrednih društava i preduzetnika iz opsega ovih usluga koje su predmet prethodne registracije	2018	2018

AKTIVNOST/ USLUGA	NADLEŽNA INSTITU- CIJA	ZAKON (I PODZAKONSKI AKT) KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN DIREKTIVE O USLUGAMA (odredba nije u skladu sa ovim članom)	PREDVIĐENA RADNJA / PLANIRANA AKTIVNOST	DATUM DONOŠENJA PROPISA	STUPANJE NA SNAGU
OBLAST AKTIVNOSTI/SEKTOR				II. Sektor zanatstva			
Zanati	Ministar- stvo ekonomije	ZAKON O ZANATSTVU ("Sl. list Crne Gore", br. 54/09, 64/09, 40/11)	Član 12.1- prijava 8 dana pre početka rada	Član 8 Član 5	Prilagoditi - omogućiti prijavu na dan početka rada i propisati uniformni obrazac za prijavu za sve opštine Prilagoditi - omogućiti elektronsko popunjavanje prijave	2017/IV	2018
Registar djelatnosti	MEK	Pravilnik o načinu vođenja i sadržini registra lica koja se bave zanatskom djelatnošću ("Sl. list CG", br. 17/10)	Čl. 3 – Registar lica koja se bave zanatskom djelatnošću	Član 8 - Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - omogućiti elektronsko vođenje registra	2017/IV	2018

USLUGA	NADLEŽNA INSTITUCIJA	PROPIS KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE	ČLAN KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN DIREKTIVE O USLUGAMA (odredba nije u skladu sa ovim članom)	PREDVIĐENA RADNJA / PLANIRANA AKTIVNOST	DATUM DONOŠENJA PROPISA	STUPANJE NA SNAGU
OBLAST AKTIVNOSTI/SEKTOR				III. Sektor građevinarstva			
Izrada planskog dokumenta	MORT	ZAKON O UREĐENJU PROSTORA I IZGRADNJI OBJEKATA ("Sl. list Crne Gore" br. 51/08, 40/10, 34/11, 47/11, 35/13, 39/13 i 33/14) Pravilnik o uslovima i načinu ovjeravanja i poništavanja ovjere licence stranog lica („Sl. list CG“ br. 68/08, 33/11, 46/14)	Član 37 Zakona – strano pravno i fizično lice može pružati usluge izrade planskog dokumenta ,ako ispunjava iste uslove za pružanje usluge izrade planskog dokumenta kao domaće, što podrazumijeva i obavezu osnivanja i upis u lokalni registar (CRPS) Član 5 Pravilnika navodi da je uz zahtjev za ovjeru licence potrebno podnijeti dokaz o članstvu u Komori CG	Sloboda pružanja usluga Član 16 2. a i b Uslovi za davanje odobrenja Član 10.3.	Prilagoditi- dopuniti odredbu na način da se precizira da strano lice koje NE posjeduje licencu, istu dobija pod istim uslovima kao i domaće. Takođe, eksplicitno predvidjeti da strano pravno ili fizičko lice koje posjeduje odgovarajuću licencu može na privremenoj i povremenoj osnovi pružati ove usluge u CG, u skladu sa Zakonom o uslugama (bez upisa u CRPS i članstva u Komori CG). Konačno, precizirati da strano pravno ili fizičko lice sa odgovarajućom licencom koje planira stalno poslovno nastanjivanje u CG (osnivanje preduzeća), ovjerava licencu u skladu sa članom 136 i postojećim Pravilnikom koji precizira da se ovjera vrši samo na osnovu provjere za koje usluge je izdata licenca, a ne i pod kojim uslovima je ona izdata	2016 (Zakon)	2016
						2016 (Pravilnik, nakon donošenja zakona)	2016
Osiguranje od odgovornosti	MORT		Član 71 – osiguranje od odgovornosti za privredna društva, pravna lica, odnosno preduzetnike koji izrađuju tehničku dokumentaciju, reviduju tehničku dokumentaciju, grade objekat, vrše stručni nadzor nad građenjem objekta	Jemstvo Član 23	Prilagoditi - treba obezbjediti da se priznaje jednako vrijedno osiguranje koje nabrojani pružaoci usluga imaju ugovoreno u drugoj državi članici (DČ)	2016 (Zakon)	2016

Izrada i revizija tehničke dokumentacije, stručna revizija i tehnički pregled	MORT	Pravilnik o uslovima i načinu ovjeravanja i poništavanja ovjere licence stranog lica („Sl. list CG“ br. 68/08, 33/11, 46/14)	Član 85 Zakona – uslovi pod kojim strana i fizička lica mogu obavljati usluge izrade i revizije tehničke dokumentacije su ista kao i za domaća, što znači i upis u CRPS Pravilnik, čl. 5 preopisuje kao uslov za ovjeru članstvo u Inženjerskoj komori CG	Sloboda pružanja usluga Član 16 2. a i b Uslovi za davanje Odobrenja Član 10.3.	Prilagoditi- dopuniti odredbu na način da se precizira da strano lice koje ne posjeduje licencu, istu dobija pod istim uslovima kao i domaće. Takođe, eksplicitno predvidjeti da strano pravno ili fizičko lice koje posjeduje odgovorajuću licencu može na privremenoj i povremenoj osnovi pružati ove usluge u CG, u skladu sa Zak. o uslugama (bez upisa u CRPS i članstva u Komori CG)	2016 (Zakon) 2016 (Pravilnik)	2016
Građenje objekata i stručna revizija građenja, tehnički pregled	MORT		Ovašćene stranog lica za građenje Član 108 – uslovi pod kojim strana pravna i fizička lica mogu obavljati usluge građenja objekata i obavljanja poslova glavnog i odgovornog inženjera su isti kao za domaća lica, što znači da podrazumijevaju i upis u CRPS	Sloboda pružanja usluga Član 16 2. a i b Uslovi za davanje odobrenja Član 10.3.	Konačno, precizirati da strano pravno ili fizičko lice sa odgovorajućom licencom, koje planira stalno poslovno nastanjanje u CG (osnivanje preduzeća),, ovjerava licencu u skladu sa čl. 136 i postojećim Pravilnikom koji precizira da se ovjera vrši samo na osnovu provjere za koje usluge je izdata licenca, a ne i pod kojim uslovima je ona izdata	2016 (Zakon) 2016 (Pravilnik)	2016
			Ovjera licence Član 136 Zakona i Članovi 4, 5, 6 Pravilnika - dokumentacija mora biti ovjerena od strane organa koji je licencu izdao stranom licu i prevedena od strane sudskog tumača, a prilažu se ovjerene fotokopije ličnih dokumenata i kvalifikacija	Pojednostavljenje postupaka Član 5.3.	Prilagoditi – član 136 dopuniti tako da bude sasvim jasno da se ovjera licence vrši samo na osnovu provjere za koje usluge je izdata licenca u članici EU, a ne i pod kojim uslovima je ona izdata Do pristupanja EU- u duhu pojednostavljenja postupaka, Pravilnik bi trebalo prilagoditi tako da se ne traže ovjereni dokumenti, prevod sudskog tumača itd. obzirom da će od pristupanja CG, postojati i međusobna pomoć država članica EU u skladu sa članom 29 Direktive	2016 (Zakon) 2016 (Pravilnik)	2016

			Član 7 Pravilnika - rokovi za izdavanje ovjere, pravni lijek u slučaju odbijanja i obaveza obrazlaganja odbijanja nije naveden ni u Pravilniku ni u Zakonu	Postupci izdavanja odobrenja Član 13 Uslovi za davanje odobrenja Član 10.6	Prilagoditi – dopuniti Pravilnik rokom za ovjeru (iako se vjerovatno podrazumijeva rok od 8 dana) poukom o pravnim lijeku i obavezom obrazlaganja odbijanja (isto bi moglo biti predviđeno i Zakonom u članu 136 i u članu 134)	2016 (Pravilnik)	2016
	MORT	Pravilnik o načinu i postupku izdavanja i oduzimanja licence i načinu vođenja registra licenci („Sl. list CG“ br. 32/14)	Član 3– strano lice mora ispunjavati iste uslove za pružanje usluge kao domaće što podrazumijeva i obavezu osnivanja	Sloboda pružanja usluga Član 16 2. a i b Član 28 i Član 11.3	Prilagoditi – precizirati da ove odredbe važe samo za strana lica koja nemaju odgovarajuću licencu. Ovdje se takođe može propisati detaljnija procedura vezano za povremeno pružanje usluga u skladu sa predlozima izmjena članova 37, 85 i 108 Zakona . Pojasniti da se odredbe o oduzimanju licenci odnose samo na licence izdate u CG	2016 (Pravilnik)	2016
Vršenje energetskog pregleda sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju	MEK	ZAKON O EFIKASNOM KORIŠĆENJU ENERGIJE (Sl.list CG, br. 57/14 i 3/15)	Ovlašćenje za vršenje energetskog pregleda sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju Član 30	Postupci elektronskim putem Član 8 i član 5	Prilagoditi - omogućiti elektronsko podnošenje dokumenata do pristupanje EU	2018	Danom pristupanja EU
			Ovlašćenje za vršenje energetskog pregleda sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju Član 30	Sloboda pružanja usluga Član 16	Prilagoditi - eksplicitno omogućiti obavljanje djelatnosti na privremenoj i povremenoj osnovi u skladu sa Zakonom o uslugama	2018	Danom pristupanja EU
			Član 36 – oduzimanje ovlašćenja	Član 28 i Član 11.3	Prilagoditi – pojasniti da se postojeći član odnosi na oduzimanje ovlašćenja izdatih u CG	2018	Danom pristupanja EU

USLUGA	NADLEŽNA INSTITUCIJA	PROPIS KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE	ČLAN KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN DIREKTIVE O USLUGAMA (odredba nije u skladu sa ovim članom)	PREDVIĐENA RADNJA / PLANIRANA AKTIVNOST	DATUM DONOŠENJA PROPISA	STUPANJE NA SNAGU
OBLAST AKTIVNOSTI/SEKTOR				IV. Sektor turizma			
A. DJELATNOST TURIZMA I UGOSTITELJSTVA							
Usluge turizma i ugostiteljstva	MORT	ZAKON O TURIZMU („Sl. list CG“, br. 61/10, 40/11, 53/11, 31/14)	Značenje izraza Čl. 4 st. 44. i čl. 123. Upis i brisanje u Centralni turistički registar	Čl. 8 Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - da se omogući registracija i elektronskim putem na daljinu (putem jedinstvene kontaktne tačke - JKT za usluge)	2016/IV	Danom pristupanja EU
a) Turistička djelatnost							
Pružanje usluga turističke agencije	MORT	ZAKON O TURIZMU („Sl. list CG“, br. 61/10, 40/11, 53/11, 31/14)	Čl. 13. st. 1. 12) i čl. 16), st. 2.- Evidencija o zaključenim ugovorima sa trećim licima	Čl. 16. Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - strana turistička agencija koja svoje usluge u CG pruža prekogranično, vjerovatno neće moći voditi evidenciju na isti način kao agencija koja stalno posluje u CG – omogućiti neku vrstu evidentiranja u skladu sa mogućnostima, kroz IMI sistem	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Licenca čl. 15.	Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje licenci drugih DČ	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Čl. 15. st. 2. 5-godišnji rok važenja licence	Čl. 11. Trajanje odobrenja	Zamijeniti odredbu manje restriktivnom i to na način da se licenca izdaje na neodređeno uz uslov da po isteku jamstva/garancije postoji obaveza da vlasnik licence dostavi novo jamstvo/garanciju u precizno propisanom roku u suprotnom će mu licenca biti oduzeta.	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Čl. 16. st. 1. – Izvijestiti o promjeni podataka u roku od 3	Čl. 8 Postupci elektronskim	Prilagoditi - da se omogući obavještanje Ministarstva i	2016/IV	Danom pristupanja EU

			dana	putem	elektronskim putem na daljinu (putem jedinstvene kontaktne tačke za usluge /JKT .		
			Čl. 17. – Zahtjev za izdavanje licence	Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje licenci drugih DČ.	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Zahtjev za izdavanje licence Čl. 17. st. 3. alineja 4. Jemstvo uz Zahtjev	Čl. 23. st. 2. Osiguranje od profesionalne odgovornosti i garancije	Prilagoditi - omogućiti priznavanje jednakovrijednog jemstva / garancije ugovorenog u drugoj DČ.	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Čl. 18. Jemstvo			2016/IV	Danom pristupanja EU
			Prestanak važenja licence istekom roka za koji je izdata Čl. 20. st. 1. alineja 2.	Čl. 11. Trajanje odobrenja	Zamijeniti odredbu manje restriktivnom i to na način da se licenca izdaje na neodređeno uz uslov da po isteku jemstva/garancije postoji obaveza da vlasnik licence dostavi novo jemstvo/garanciju u precizno propisanom roku u suprotnom će mu licenca biti oduzeta.	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Oduzimanje licence zbog nedostavljanja jemstva (bankarska garancija) Čl. 21. st. 1. alineja 4.	Čl. 11. Trajanje odobrenja i čl. 28. Međusobna pomoć	Prilagoditi - nadležna tijela DČ mogu međusobno provjeriti trajanje bankarske garancije putem IMI sistema, koji i služi za administrativnu saradnju DČ. Nije nužno vezati trajanje licence uz dostavu bankarske garancije, s obzirom da to DČ lako elektronski provjeravaju kod druge DČ.	2016/IV	Danom pristupanja EU
Oragnizovanje turističkih paket aranžmana, izleta ili prevoza putnika	MORT	ZAKON O TURIZMU („Sl. list CG“, br. 61/10, 40/11, 53/11, 31/14)	Obezbjedenje prevoza Čl. 27. st. 2. Tur. agencija neposredno zaključuje putno osiguranje sa osigur. društvom	Čl. 23. st. 2. Ekvivalent garancije iz druge DČ	Prilagoditi - omogućiti priznavanje jednakovrijednog jemstva / garancije ugovorenog u drugoj DČ.	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Prava i obaveze tur. agencije – organizatora putovanja, Čl. 29. st. 1. Ugovor o putovanju	Čl. 8. Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - omogućiti priznavanje ugovora zaključenog i u pisanoj i u elektronskoj formi.	2016/IV	Danom pristupanja EU
Turistički zastupnik	MORT	ZAKON O TURIZMU („Sl. list CG“, br.	Čl. 48. st. 3. Pismeno obavještanje putnika	Čl. 8. Postupci elektronskim	Prilagoditi - omogućiti priznavanje obavještanja putnika i u pisanoj i u	2016/IV	Danom pristupanja EU

		61/10, 40/11, 53/11, 31/14)		putem	elektronskoj formi.		
			Čl. 48. st. 4. Prethodno dostavljanje ugovora zaključenog sa turističkim zastupnikom	Čl. 5. Pojednostavljenje postupaka	Prilagoditi - obaveza dostave ugovora Ministarstvu 8 dana prije početka obavljanja djelatnosti nije u duhu administrativnog pojednostavljenja procedure, s obzirom da nameće dodatno ograničenje. <i>- Prijavljivanje je neophodno, ali razmotriti u kom roku i pritom uskladiti sa Zakonom o uslugama</i>	2016/IV	Danom pristupanja EU
Turističke usluge u nautičkom turizmu	MORT	ZAKON O TURIZMU („Sl. list CG“, br. 61/10, 40/11, 53/11, 31/14)	Čl. 58. st. 1. Prijava obavljanja djelatnosti organu lokalne uprave radi evidencije u registru evidencije 8 dana prije početka obavljanja djelatnosti	Pojednostavljenje postupaka Čl. 5.	Prilagoditi - obaveza prijave 8 dana prije početka obavljanja djelatnosti nije u duhu administrativnog pojednostavljenja procedure, s obzirom da nameće dodatno ograničenje. Prijava bi se mogla prihvatiti i dan prije početka obavljanja djelatnosti ili čak na sam dan početka obavljanja iste. <i>- Prijavljivanje je neophodno, ali razmotriti u kom roku i pritom uskladiti sa Zakonom o uslugama</i>	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Čl. 60. st. 2. Plovni objekti registrovani za obavljanje djelatnosti prevoza putnika	Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje odobrenja drugih DČ.	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Čl. 63. st. 3. i 5. Prijava prestanka, tj. ponovnog obavljanja djelatnosti	Čl. 5.	Prilagoditi - rok od 3 dana nije u duhu administrativnog pojednostavljenja procedura, s obzirom da nameće dodatno ograničenje. Rok bi se mogao produžiti. <i>- Prijavljivanje je neophodno, ali razmotriti u kom roku i pritom uskladiti sa Zakonom o uslugama</i>	2016/IV	Danom pristupanja EU

Turističke usluge u seoskom turizmu	MORT	ZAKON O TURIZMU („Sl. list CG“, br. 61/10, 40/11, 53/11, 31/14)	Djelatnost Čl. 66. st. 3. Prijava u registar evidencije djelatnosti 8 dana prije početka rada	Pojednostavljenje postupaka Čl. 5.	Prilagoditi rok - rok od 8 dana nije u duhu administrativnog pojednostavljenja procedura, obzirom da nameće dodatno ograničenje. Prijava bi se mogla prihvatiti i dan prije početka obavljanja djelatnosti ili čak na sam dan početka obavljanja. <i>- Prijavljivanje je neophodno, ali razmotriti u kom roku i pritom uskladiti sa Zakonom o uslugama</i>	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Čl. 66. st. 7. Dostavljanje Ministarstvu podataka iz registra evidencije radi unošenja u Centralni turistički registar, u roku od 8 dana	Čl. 5., 8. i 28.	Prilagoditi - rok od 8 dana nije u duhu administrativnog pojednostavljenja procedura, s obzirom da nameće dodatno ograničenje . Osim toga, te podatke nadležna tijela mogu sama međusobno provjeriti elektronskim putem, a takođe mogu provjeriti i kod nadležnih tijela drugih DČ putem IMI sistema, koji i služi za administrativnu saradnju DČ. <i>- Obavješćavanje je neophodno u cilju vođenja evidencije, razmotriti rokove.</i>	2016/IV	Danom pristupanja EU
Ostale turističke usluge koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke usluge (vožnja kanuom, kajakom i drugim sličnim plovilima, ronjenje, jahanje, skakanje padobranom,	MORT	ZAKON O TURIZMU („Sl. list CG“, br. 61/10, 40/11, 53/11, 31/14)	Čl. 74. st. 1. Prijava u registar evidencije 8 dana prije početka rada	Čl. 5.	Prilagoditi - rok od 8 dana nije u duhu administrativnog pojednostavljenja procedura, s obzirom da nameće dodatno ograničenje . Prijava bi se mogla prihvatiti i dan prije početka obavljanja djelatnosti ili čak na sam dan početka obavljanja. <i>-Prijavljivanje je neophodno ali razmotriti dužinu trajanja roka</i>	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Čl. 74. st. 5. Dostavljanje Ministarstvu podataka iz registra evidencije radi unošenja u Centralni turistički registar, u roku od 8 dana	Pojednostavljenje postupaka Čl. 5., Postupci	Prilagoditi, ukoliko je podnosilac prijave dužan dostaviti ih Ministarstvu - rok od 8 dana nije u duhu administrativnog pojednostavljenja procedura, s obzirom da nameće dodatno ograničenje.	2016/IV	Danom pristupanja EU

paraglajding, windsurgins, kitesurfing, skakanje užetom, fishing, jeeping off road, i sl.)				elektronskim putem, čl. 8. i Međusobna pomoć, čl. 28.	Osim toga, te podatke nadležna tijela mogu sama međusobno provjeriti elektronskim putem, a takođe mogu provjeriti i kod nadležnih tijela drugih DČ putem IMI sistema, koji i služi za administrativnu saradnju DČ. <i>-Razmotriti rokove za prijavljivanje i način prikupljanja ovakvih podataka za evidenciju</i>		
Usluge iznajmljivanja vozila	MORT	ZAKON O TURIZMU („Sl. list CG“, br. 61/10, 40/11, 53/11, 31/14)	Čl. 79. 80. i 81. Odobrenje za obavljanje djelatnosti, Zahtjev i registracija u CRPS-u	Sloboda pruž. usluga Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje odobrenja drugih DČ. <i>-Ukoliko pružalac usluge iz druge DČ odluči da otvori poslovnicu u CG nužno mora ispuniti uslove</i>	2016/IV	Danom pristupanja EU
Iznajmljivanje motora, bicikala i skutera	MORT	ZAKON O TURIZMU („Sl. list CG“, br. 61/10, 40/11, 53/11, 31/14)	Čl. 84. st. 3. Limitiranje vrijednosti sredstava kojima fizička lica pružaju usluge (do 15.000 €)	Uslovi za davanje odobrenja Čl. 10. st. 2. Sloboda pružanja usluga Čl. 16. st. 2. f)	Ukinuti – s obzirom da ograničenje od 15.000 € ne zadovoljava kriterijume iz čl. 10. st. 2. DU. Takođe, posredno, ograničava pružaoca usluge u pogledu korišćenja opreme (motora, bicikala, skutera), tj. investicija u istu, čime postaje manje konkurentan na tržištu, i čime mu je ograničena sloboda pružanja usluga (ograničen mu je i kvantitet i kvalitet usluge).	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Čl. 85. st.1. Sadržaj zahtjeva za izdavanje odobrenja	Čl. 16.	Predvidjeti drugi identifikacioni broj, s obzirom da ostale DČ nemaju JMBG u upotrebi.	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Čl. 85. st. 2. alineja 1. Registracija u CRPS	Čl. 5. i čl. 8.	Prilagoditi - omogućiti elektronsku provjeru između nadležnih tijela.	2016/IV	Danom pristupanja EU
			Čl. 85. st. 2. alineja 4. Obavezno osiguranje korisnika usluga	Čl. 23. st. 2.	Prilagoditi - omogućiti priznavanje jednakovrijednog jemstva ugovorenog u drugoj DČ.	2016/IV	Danom pristupanja EU

b) Ugoditeljska djelatnost							
Usluge smještaja, pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka u ugostiteljskom objektu, catering;	MORT	ZAKON O TURIZMU („Sl. list CG“, br. 61/10, 40/11, 53/11, 31/14)	Čl. 102. st. 4. Obavještenja nadležnom organu o obavljanju ug.djelatnosti	Pojednostavljenje postupaka Čl. 5.	Prilagoditi - rok od 3 dana nije u duhu administrativnog pojednostavljenja procedura, s obzirom da nameće dodatno ograničenje . <i>Prijavlivanje je neophodno ali razmotriti u kom roku i pritom uskladiti sa Zakonom o uslugama</i>	2016/IV	Danom pristupanja EU
Ugostiteljske usluge u domaćinstvu	MORT	ZAKON O TURIZMU („Sl. list CG“, br. 61/10, 40/11, 53/11, 31/14)	Čl. 112. st. 3. alineja 1) i čl. 113. st. 1.; Odobrenje za obavljanje djelatnosti; Rješenje;	Čl. 16	Predvidjeti drugi identifikacioni broj, s obzirom da ostale DČ nemaju JMBG u upotrebi.	2016/IV	Danom pristupanja EU
Ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu			Čl. 119. st. 2. alineja 1. Zahtjev za izdavanje odobrenja	Čl. 16	Predvidjeti drugi identifikacioni broj, s obzirom da ostale DČ nemaju JMBG u upotrebi.	2016/IV	Danom pristupanja EU
c) Rafting kao turistička djelatnost	MORT i MSP	ZAKON O RAFTINGU („Sl. list CG“, br. 53/11)	Čl. 8. st. 1 Utvrđivanje sposobnosti za plovidbu čamca za rafting, i čl. 9 pregled čamca	Sloboda pružanja usluga Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje odobrenja drugih DČ. <i>Tehnički pregledi i dokumenta trebaju biti obavljani i izdati od strane tijela ili ustanova ovlaštenih za tu djelatnost u DČ iz koje dolazi čamac</i>	2016/III	Danom pristupanja EU
	MORT		Čl. 10. Osnovni pregled čamca za rafting	Sloboda pružanja usluga Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje upisa u upisnik čamaca drugih DČ, ukoliko je upis u upisnik uslov za obavljanje djelatnosti, a ne samo evidencija.	2016/III	Danom pristupanja EU
	MORT		Redovni pregled, Čl. 11. st.2. Obaveza pregleda jednom godišnje	Sloboda pružanja usluga Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje pregleda čamaca obavljenih u drugim DČ. <i>Saglasni sa preporukom, s tim što tehnički pregledi i dokumenta trebaju biti obavljani i izdati od strane tijela ili ustanova ovlaštenih za tu djelatnost u DČ iz koje dolazi čamac</i>	2016/III	Danom pristupanja EU

	MORT		Čl. 13. st. 4. Oprema	Sloboda pružanja usluga Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje pregleda opreme obavljenih u drugim DČ. <i>Saglasni sa preporukom, s tim što tehnički pregledi i dokumenta trebaju biti obavljeni i izdati od strane tijela ili ustanova ovlaštenih za tu djelatnost u DČ iz koje dolazi čamac</i>	2016/III	Danom pristupanja EU
	MORT		Potvrda o sposobnosti za plovidbu čamca za rafting čl. 14.	Sloboda pružanja usluga Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje potvrda drugih DČ. <i>Tehnički pregledi i dokumenta trebaju biti obavljeni i izdati od strane tijela ili ustanova ovlaštenih za tu djelatnost u DČ iz koje dolazi čamac</i>	2016/III	Danom pristupanja EU
	MORT		Obavezne isprave u čamcu Čl. 27. st. 1. – ovjerena lista korisnika usluga raftinga	Pojednostavljenje postupaka Čl. 5. st. 3.	Ukinuti - ukoliko se i od stranog pružaoca usluga traži ovjerena lista korisnika to je zabranjen zahtjev. Generalno, ovaj zahtjev predstavlja dodatno opterećenje (procedura i troškovi ovjere) pružaocu usluga (bilo da se radi o prekograničnom ili stalnom pružanju usluga). <i>- Zamijeniti manje restriktivnim uslovom – kopija liste korisnika usluga</i>	2016/III	Danom pristupanja EU
	MORT		Obavezne isprave na splavu Čl. 35. st. 1 i 2. - ovjerena lista korisnika	Pojednostavljenje postupaka Čl. 5. st. 3.	Ukinuti - ukoliko se i od stranog pružaoca usluge traži ovjerena lista korisnika to je zabranjen zahtjev. Zahtjev predstavlja dodatno opterećenje (procedura i troškovi ovjere) pružaocu usluga (bilo prekogranično ili stalno pružanje usluga). <i>- Zamijeniti manje restriktivnim uslovom – kopija liste korisnika usluga</i>	2016/III	Danom pristupanja EU
	MORT		Zahtjev za izdavanje odobrenja, čl. 38. st. 2. alineja 1) i Odobrenje, čl. 39. st. 1. alineja 1)		Omogućiti priznavanje i drugih identifikacionih brojeva, jer nemaju sve DČ u upotrebi JMBG.	2016/III	Danom pristupanja EU

	MORT		Zahtjev za izdavanje odobrenja, čl. 38. st. 4. – Ovjerena kopija polise osiguranja uz Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje djelatnosti	Pojednostavljenje postupaka Čl. 5. st. 3.	Ukinuti - zabranjeno je zahtijevati originale ili ovjerene kopije ili prevode od stranih pružaoca usluga. Generalno, zahtjev predstavlja dodatno opterećenje (procedura i troškovi ovjere) pružaocu usluga (bilo prekogranično ili stalno pružanje usluga). <i>-Zamijeniti manje restriktivnim uslovom – kopija ovjerene liste korisnika usluga ili kroz IMI sistem.</i>	2016/III	Danom pristupanja EU
	MORT		Obaveza pružaoca usluge Čl. 40. st. 1. alineja 10) Prijava početka pružanja usluga 8 dana prije – za potrebe vođenja registra odobrenja	Čl. 5. Sloboda pružanja usluga Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - odredba je u redu ukoliko se radi o prijavi koja nije uslov za obavljanje djelatnosti. Međutim, rok od 8 dana nije u duhu administrativnog pojednostavljenja procedura pa je zato preporuka - prilagoditi. <i>Odredba nije uslov za obavljanje djelatnosti; Treba razmotriti rok.</i>	2016/III	Danom pristupanja EU
d) Ski-centar	MORT	ZAKON O SKIJALIŠTIMA („Sl. list CG“, br. 13/07, 40/11, 21/14)	Čl. 30. st. 7. Zaključenje ugovora o osiguranju za svakog korisnika skijališta	Jemstvo Čl. 23. st. 2.	Prilagoditi - omogućiti priznavanje jednakovrijednog jemstva ugovorenog u drugoj DČ.	2017/IV	Danom pristupanja EU
Podučavanje sportovima na snijegu – škola skijanja			Čl. 50. Licenca za podučavanje sportovima na snijegu	Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje ovlaštenja iz drugih DČ u svrhu prekograničnog pružanja te usluge. <i>-Nadležna asocijacija je međunarodno priznata asocijacija</i>	2017/IV	Danom pristupanja EU
			Čl. 51. st. 1 tačka 1) Odobrenje za podučavanje	Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje registracija iz drugih DČ u svrhu prekograničnog pružanja te usluge.	2017/IV	Danom pristupanja EU
			Čl. 51.st.2, tačka 3) , škola skijanja, Ugovor o osiguranju lica	Čl. 23. st. 2.	Prilagoditi - omogućiti priznavanje jednakovrijednog jemstva ugovorenog u drugoj DČ.	2017/IV	Danom pristupanja EU
e) Turistička organizacija (TO)	MORT	ZAKON O TURISTIČKIM ORGANIZACIJAMA („Sl. list RCG“, br. 11/04,	Izletnička taksa Čl. 42. a) i čl. 42. g) odredbe vezane za registraciju	Čl. 16. st. 2. b)	Odredbe su u redu, samo treba imati na umu da se kao registracija tur. djelatnost priznaje i registracija stranog pružaoca	2017/IV	Danom pristupanja EU

		46/07, „Sl.list CG“ 73/10, 40/11, 45/14)	obavljanja djelatnosti		usluge, koji svoje usluge u CG pruža prekogranično.		
g) Podzakonski akti u turističkoj i ugostiteljskoj djelatnosti							
Mminimalno-tehnički uslovi	MORT	Uredba o minimalno - tehničkim uslovima, načinu, sredstvima i opremi za pružanje pojedinih usluga koje uključuju sportsko - rekreativne i avanturističke aktivnosti ("Sl. list CG", br. 6/12)	Način pružanja usluga Čl. 8. alineja 2) – usluge skakanja užetom, upis podataka o identitetu korisnika usluge	Čl. 16.	Predvidjeti drugi identifikacioni broj, s obzirom da ostale DČ nemaju JMBG u upotrebi.	2017	2017
	MORT	Pravilnik o vrstama objekata nautičkog turizma, minimalno tehničkim uslovima i njihovoj kategorizaciji ("Sl. list RCG", br. 9/03)	Uslovi za davanje odobrenja – jasni, prethodno objavljeni, transparentni i dostupni	Čl. 10. st. 2. d), f) i g)	Donijeti novi Pravilnik, s obzirom da je ovaj donešen na osnovu Zakona koji više nije na snazi (iz 2002. godine).	2017	2017
Licenca za turističke agencije	MORT	Pravilnik o sadržaju i izgledu licence za obavljanje djelatnosti turističke agencije ("Sl. list CG", br. 72/10, 22/11 i 1/13)	Čl. 3. Sadržina obrasca licence / rok važenja	Trajanje odobrenja Čl. 11.	Predviđena radnja zavisi od toga kojim s razlogom od društvenog interesa ova odredba (rok važenja licence) opravdava. Ukoliko se ne može opravdati - prilagoditi ili ukinuti. Staviti na sajt MORT - <i>Ukinuti, rok važenja licence – neograničeno, ali ukoliko se ne ispune neophodni uslovi može biti oduzeta odnosno, ako to nije opcija, zabraniti obavljanje djelatnosti u CG</i>	2016	2016
Kategorizacija turističkih mjesta	MORT	Pravilnik o kategorizaciji turističkih mjesta ("Sl. list RCG", br. 24/04)	Čl. 36, st. 7 Zakona o TO – kategorizacija tur. mjesta; bliže kriterijume, način vrednovanja i način određivanja kategorije turističkog mjesta propisuje MORT	Čl. 10. st. 2. d), f) i g)	Donijeti novi Pravilnik o kategorizaciji turističkih mjesta	2015	2015

B. POSEBNE UZANSE U TURIZMU - PKCG							
1. Turističke usluge	PKCG	Posebne uzanse u turizmu (Sl. list RCG, br. 27/02)	I. Opšte odredbe Donose se na osnovu Statuta PKCG („SL.list CG“, br. 61/09)	Uslovi za davanje odobrenja Čl. 10. st. 2. d), f) i g)	Donijeti nove Uzanse s obzirom da su ove donešene na osnovu Statuta Komore koji više nije na snazi (iz 1999.)	2015/IV	2015/IV
			II. Zajedničke odredbe za ugovore o tur. i ugostiteljskim djelatnostima Čl. 5. Forma ugovora	Pojednostavljenje postupaka čl. 5. i Postupci elektronskim putem čl. 8.	Dopuna propisa; Prilagoditi - omogućiti elektronsko zaključivanje ugovora.	2015/IV	2015/IV
			1.Direktni ugovor o hotelskim uslugama, zaključivanje ugovora - Čl. 8 I čl. 9		Dopuna propisa; Prilagoditi - omogućiti elektronsko potvrđivanje rezervacije, tj. zaključivanje ugovora.	2015/IV	2015/IV
			1.Direktni ugovor o hotelskim uslugama i Čl. 16. Forma otkazivanja ugovora		Dopuna propisa Prilagoditi - omogućiti elektronsko otkazivanje.	2015/IV	2015/IV
			2.Agencijski ugovor o hotelskim uslugama, čl. 58		Dopuna propisa; Prilagoditi - omogućiti elektronsko potvrđivanje rezervacije i prihvatanje ponude	2015/IV	2015/IV
			2.Agencijski ugovor o hotelskim uslugama, čl. 65. Forma vaučera	Pojednostavljenje postupaka čl. 5. i Postupci elektronskim putem čl. 8.	Dopuna propisa; Prilagoditi – nezavisno ko snosi trošak ovjere kopije računa, Direktiva podstiče pojednostavljenje postupaka i troškova, kao i ukidanje ovjere dokumenata.	2015/IV	2015/IV
			2.Agencijski ugovor o hotelskim uslugama, čl. 69 Forma otkaza ugovorenih usluga		Dopuna propisa Prilagoditi - omogućiti elektronsko otkazivanje.	2015/IV	2015/IV
			2.Agencijski ugovor o hotelskim uslugama, čl. 75 Rezervacija usluga za grupu		Dopuna propisa, Prilagoditi - omogućiti elektronsko vršenje rezervacije za grupe (i individualce takođe).	2015/IV	2015/IV
			2.Agencijski ugovor o hotelskim uslugama, čl. 77 Prethodno dostavljanje ugostitelju popisa rasporeda gostiju po sobama		Dopuna propisa Prilagoditi - omogućiti agenciji elektronsku dostavu popisa rasporeda gostiju.	2015/IV	2015/IV

			3. Ugovor o alotmanu, Čl. 96. alineja 1) Rok obavještanja za odustajanje		Dopuna propisa Prilagoditi - omogućiti elektronsko obavještanje agencije.	2015/IV	2015/IV
			4. Ugovor o smještaju u turističkim apartmanima, čl. 103. Oblik ugovora o smještaju u turističkim apartmanima		Dopuna propisa Prilagoditi - omogućiti elektronsko zaključivanje ugovora.	2015/IV	2015/IV
C. POVEZANE USLUGE SAOBRAĆAJA I POMORSTVA							
Registar jahti	MSP	ZAKON O JAHTAMA (Sl. list RCG, br. 46/07, i Sl.list CG br. 40/11) – u odnosu na Zakon o turizmu	Čl. 13. Dokumenta potrebna za upis u registar	Čl. 5. i čl. 8.	Prilagoditi - omogućiti i elektronski upis u Registar.	2015	2015
	MSP	<i>Uključeno u čl.5, st. 1 Predloga Zakona o izmj. i dopunama zakona o jahtama/mart 2015 - ukidanje dostave ovjerenih kopija</i>	Upis u registar, čl. 13. st. 1, alineja 2) i alineja 7) /dostava ovjerenih kopija/	Čl. 5. st. 3.	Prilagoditi - dostava ovjerenih kopija je zabranjen zahtijev.	2015	2015
	MSP	<i>Uključeno u čl.5, st. 2 Predloga Zakona o izmj. i dopunama zakona o jahtama/mart 2015 – ukidanje razlikovanja trajanja sertifikata</i>	Čl. 13., st. 6 Zakona (čl 5 Nacrta), Sertifikat za jahte za ličnu upotrebu se izdaje na period od 3 god., a za sve ostale na period od 1 god.	Trajanje odobrenja Čl. 11.	Prilagoditi - ovlašćenje (sertifikat za jahte) ne bi trebalo biti vremensko ograničeno (1 ili 3 godine).	2018	2018
	MSP		Čl. 14., st. 1., Privremeni upis	Čl. 5. st. 3.	Prilagoditi - dostava originalnih dokumenata je zabranjen zahtijev. - <i>Saglasni sa preporukom, od dana članstva u EU</i>	2018	2018
	MSP		Odobrenje za kretanje i zadržavanje člana posade Čl. 22.		Nakon ulaska CG u EU, vizni sistem će se promijeniti pa je preporučljivo to predvidjeti prilikom izmjena/dopuna ili donošenja novog Zakona o jahtama. <i>Saglasni sa preporukom, od dana</i>	2018	2018

					<i>članstva u EU</i>		
Iznajmljivanje jahti	MSP	ZAKON O JAHTAMA (Sl. list RCG, br. 46/07, i Sl.list CG br. 40/11) – u odnosu na Zakon o turizmu	Pravo iznajmljivanja Čl. 35., st. 1.	Sloboda pružanja usluga Čl. 16. st. 2. a)	Ukinuti - obaveza registracije je zabranjen zahtjev u pogledu slobode pružanja prekograničnih usluga. Takođe, preporuka je precizirati da usluge iznajmljivanja mogu obavljati domaća i strana lica.	2018	2018
	MSP	<i>Članom 22 Predloga izmjena i dopuna zakona o jahtama / 2015 – briše se čl. 37 Zakona</i>	Naknada za iznajmljivanje strane jahte Čl. 37.	Čl. 14. st. 1.	Ukinuti - obzirom da se radi o diskriminaciji po osnovu državljanstva, kojim se strani pružaoci usluga stavljaju u nepovoljniji položaj.	2015	2015
	MSP		Čl. 38. Knjiga evidencije i popis posade i putnika	Čl. 5. i čl. 8.	Prilagoditi - da se omogući i elektronsko vođenje evidencije.	2015	2015
Uslovi i način upotrebe zrnja i paraglajdera	Agencija za civilno vazduhoplovstvo (ACV)	Pravilnik o uslovima i načinu upotrebe zrnja i paraglajdera ("Sl. list CG", br. 22/13 i 27/13) - u odnosu na Zakon o turizmu	Čl. 7. Tehnički pregled zrnja/ paraglajdera	Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti prihvatanje obavljenih tehničkih pregleda u drugim DČ, u svrhu prekograničnog pružanja usluga.	2018	2018
			Čl. 7. st. 2. <i>Dodati: „...servis ovlašćen od strane proizvođača ili pravno ili fizičko lice ovlašćeno od strane Agencije ili nadležnih vazduhoplovnih vlasti DČ..“</i>	Čl. 14. i čl. 16.	Prilagoditi - omogućiti da i strano pravno ili fizičko lice obavlja tehničke preglede.	2018	2018
			Čl. 8. st. 1. Izdavanje potvrde o ispravnosti nakon pregleda	Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - omogućiti prihvatanje potvrda o ispravnosti iz drugih DČ, u svrhu prekograničnog pružanja usluga.	2018	2018
Preslaganje padobrana za spašavanje	ACV		Obavezna oprema Čl. 19. st. 4. Ovlašćeno lice <i>Dodati“...ili nadležnih vazduho-plovnih vlasti DČ..“</i>	Čl. 14. i čl. 16.	Prilagoditi - omogućiti da i strano lice obavlja usluge preslaganja padobrana	2018	2018
	ACV		Potvrđivanje strane dozvole Čl. 41. st. 2. Rok važenja isprave o potvrdi strane dozvole pilota	Čl. 16. st. 2. b)	Prilagoditi - strane dozvole se trebaju automatski priznati, a ne propisivati njihovo priznavanje (dodatnim dokumentom) na godinu dana.	2018	2018
Organizacija za	ACV		Izdavanje uvjerenja o	Čl. 5.	Prilagoditi - u svrhu administrativnog	2018	2018

osposobljavanje			osposobljenosti Čl. 43. st. 2. alineja 1. -dokumenta o registraciji, uz zahtjev		pojednostavljenja, omogućiti da nadležna tijela međusobno provjere registraciju, bez obaveze da je podnosioc mora dokazivati.		
	ACV	<i>Izmijeniti: “(4) Uvjerenja o osposobljenosti se izdaje bez ograniče-nja roka trajanja. ACV vrši kontinu-irane provjere organizacije za osposobljavanje u pogledu ispunjava-nja uslova propisa-nih za obavljanje osposobljavanja pilota zmaja I pilota paragladjera”</i>	Izdavanje uvjerenja o osposobljenosti Čl. 43. st. 4. Rok važenja uvjerenja o osposobljenosti	Čl. 11.	Predviđena radnja zavisi od toga da li je vremensko ograničenje od 1, tj. 3 godine opravdano preovladavajućim razlogom od društvenog interesa, što dokazuje Agencija za civilno vazduhoplovstvo.	2018	2018
Padobranstvo	ACV	Pravilnik o uslovima i načinu upotrebe padobrana ("Sl. list CG", br. 3/14 i 43/14.) – u odnosu na Zakon o turizmu	Čl. 14. Dokumentacija padobrana i padobran.opreme	Čl. 16. st. 2.b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje knjižica održavanja glavne kupole iz drugih DČ. <i>Član 14 stav 3, 5, 7 i 9 mogu se dodati na kraju rečenice “..., ukoliko nadle- žna vazduhoplovna vlast DČ nije druga-čije propisala.”</i>	2018	2018
	ACV		Čl. 37. Riger i paker	Čl. 16. st. 2.b)	Prilagoditi - omogućiti priznavanje ovlašćenih dozvola rigera (lice zaduženo za održavanje padobranskih komponenti) iz drugih DČ. <i>Može se u st. 3, na kraju rečenice doda-ti “..., ukoliko nije sertifikovan od stra-ne vazduhoplovne vlasti DČ.”</i>	2018	2018
	ACV		Stručno osposobljavanje – obuka padobranaca Čl. 41. st. 2.	Čl. 16. st. 2. a) Čl. 14. st.1	Ukinuti - obaveza sjedišta je zabranjen zahtijev. Propisati da centar za obuku	2018	2018

			-sjedište centra za obuku		padobranaca mogu osnovati i strana lica, ukoliko se to ne podrazumijeva -- <i>Strana lica nijesu ograničena u osnivanju centra za obuku. Biće izvršena i izmjena u vezi prih-vatanja stranih orga-nizacija za obuku.</i>		
	ACV		Uvjerenje o osposobljenosti Čl. 42. st. 2.	Čl. 5. i čl. 8.	Prilagoditi - omogućiti elektronsko podnošenje zahtijeva Agenciji, tj. <i>obrisati riječ "pisani". Ovdje nedostaju I drugi zahtjevi, naročito po pitnaju elektronskog potpisa...</i>	2018	2018
	ACV		Čl. 56. , st.2, tačka 5) Registar lica na obuci	Čl. 5. i čl. 8.	Prilagoditi - omogućiti elektronsko vođenje Registra. Umjesto JMBG-a propisati neki drugi identifikacioni broj, obzirom da se JMBG ne koristi u svim DČ. <i>Izmijeniti t.5 "5) broj identifikacionog dokumenta u cilju identifikacije lica na obuci (lič.karta, pasoš, vozačka dozvola...)</i>	2018	2018

AKTIVNOST/ USLUGA	NADLEŽNA INSTITU- CIJA	ZAKON (I PODZAKONSKI AKT) KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN DIREKTIVE O USLUGAMA (odredba nije u skladu sa ovim članom)	PREDVIĐENA RADNJA / PLANIRANA AKTIVNOST	DATUM DONOŠENJA PROPISA	STUPANJE NA SNAGU
OBLAST AKTIVNOSTI/SEKTOR				V. Sektor poslovnih usluga			
Carinski postupak Usluge carinskog zastupanja	Ministars- tvo finansija (MF)	Uredba o uslovima za obavljanje poslova zastupanja pred carinskim organom ("Sl.list CG" br. 50/09)	čl. 8, st.1. tačka 1 Uredbe, Licenca za obavljanje posl- ova zastupanja izdaje se licu koje je državljanin CG.	Član 14.1. Zabranjeni zahtjevi Član 16 Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi – Ukinuti uslov crnogorskog državljanstva	2015	2015
Djelatnost poreskog savjetnika Poreski savjetnici	MF	ZAKON O PORESKIM SAVJETNICIMA ("Sl. list RCG", br. 26/07, 34/07)	Član 3- djelatnost mogu obavljati fizička lica sa odobrenjem za rad I privredna društva registrovana za obavljanje te djelatnosti	Član 16 Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi – omogućiti povremeno I privremeno pružanje usluga I priznavanje licence izdate od strane drugih DČ za pravna lica, a za fizička lica u skladu sa Direktivom 2005/36/EC o priznavanju stručnih kvalifikacija	2017/IV	2017/IV
				Čl. 8 - Postupci elektronskim putem; Čl. 5 Pojed. postupka	Prilagoditi - omogućiti elektronsko podnošenje prijava	2017/IV	2017/IV
	MF		Član 4, st. 2, tačka 1 – državljanstvo je jedan od opštih uslova	Član 14.1.a Zabranjeni zahtjevi	Ukinuti	2017/IV	2017/IV
	MF		Član 7, st. 4. - Poreski savjetnik koji ne vrši poslove iz svoje djelatnosti u periodu dužem od 3 g. dužan je ponovo polagati ispit za poreskog savjetnika	Član 10 Uslovi za davanje odobrenja	- Brisati stav 4 člana 7	2017/IV	2017/IV

			osim u slučaju privremeno mirovanja djelatnosti.				
	MF		Član 13 – opis u registar CRPS se vrši uz saglasnost Komore poreskih savjetnika CG	Član 9 Odobrenja	Brisati stav 3 člana 13;	2017/IV	2017/IV
	MF		Član 14 – osiguranje od odgovornosti	Član 23 Jemstvo	Prilagoditi - omogućiti priznavanje jednako vrijednog osiguranja zaključenog u drugoj državi članici	2017/IV	2017/IV
Računovodstvo i procjena vrijednosti Procjenitelji	MF	Nacrt zakona o računovodstvu (21.10. 2014. Javna rasprava)	Član 19 Osiguranje od odgovornosti	Član 23 Osiguranje od profesionalne odgovornosti i garancije	Obezbijediti priznavanje jednakovrednog osiguranja zaključenog u zemlji EU	2015	2015
Usluge revizije	MF	ZAKON O RAČUNOVODSTVU I REVIZIJI ("Sl. list RCG", br. 69/05 i "Sl. list CG", br. 80/08, 32/11); Pravilnik o bližim uslovima i dokumentaciji za dobijanje licence ovlaštenog revizora ("Sl.list CG", br. 33/09 i 41/09) Uputstvo o načinu utvrđivanja ispunjenosti uslova za izdavanje dozvole za rad društvu za reviziju ("Sl.list CG", br. 48/09)	Član 13 Zakona – reviziju vrši ovlašćeni revizor Član 14 Zakona – licenca za obavljanje revizije Čl. 2 Pravilnika, dokazi uz zahtjev za izdavanje licence Čl. 2, st. 1 Uputstva, prilozi uz Zahtjev za izdavanje dozvole za rad	Član 16 Sloboda pružanja usluga Član 9 Sistemi odobrenja	Prilagoditi - omogućiti priznavanje licence izdatih od strane nadležnih tela drugih država članica u skladu sa Direktivom 2005/36/EC i Direktivom 2014/56/EU o zakonskim revizijama godišnjih finansijskih izvještaja i konsolidovanih fin. izvještaja	2015 (Zakon)	2015
			Član 15 – društva za reviziju	Čl. 8 - Postupci elektronskim putem; Čl. 5 Pojednostavljenje postupka	Prilagoditi - omogućiti elektronsko podnošenje prijava	2016 (Pravilnik)	2016
			Član 15. 2 – obavezno osiguranje društva za reviziju	Član 23 Jemstvo	Prilagoditi - omogućiti priznavanje jednako vrijednog osiguranja zaključenog u drugoj državi članici	2016 (Uputstvo)	2016

	MF		Član 16a – dozvola za rad koju izdaje i oduzima nadležni organ	Sloboda pružanja usluga Član 16	Omogućiti prekogranično pružanje usluga u skladu sa u skladu sa Direktivom 2014/56/EU o izmjeni Direktive 2006/43/EZ o zakonskim revizijama godišnjih finansijskih izvještaja i konsolidovanih fin. izvještaja <i>- Definisati postupak izdavanja ovlašćenja ovlašćenim revizorima iz druge DČ</i>	2015	2015
	MF		Član 16c – oduzimanje dozvole	Član 28 Međusobna pomoć član 11.3 i 11.4 Trajanje odobrenja	Prilagoditi – precizirati u zakonu da se oduzimanje dozvole odnosi samo na licence izdate u CG	2015	2015
	MF		Član 17 – oduzimanje licence ovlašćenom revizoru	Član 28 i član 11.3 i 11.4	Prilagoditi – precizirati u zakonu da se oduzimanje dozvole odnosi samo na licence izdate u CG	2015	2015
	MF	Nacrt Zakona o reviziji – Novembar 2014	Član 6 - izdavanje licence za obavljanje revizije	Čl. 8 - Postupci elektronskim putem; Čl. 5 Pojednostavljenje postupaka	Prilagoditi - omogućiti elektronsko podnošenje prijava	2015	2015
	Član 8- Društvo za reviziju		Prilagoditi - Omogućiti elektronsko podnošenje prijava				
	Član 8.4 – Osiguranje od odgovornosti		Član 23 Osiguranje od profesionalne odgovornosti i garancije	Prilagoditi - Omogućiti priznavanje jednako vrednog osiguranja sklopljenog u državi članici EU- propisati normu koja će omogućiti priznavanje osiguranja zaključenog u drugoj DČ			
	Član 12 – oduzimanje licence		Član 28 Međusobna pomoć	Prilagoditi – precizirati da se član odnosi samo na licence izdate od nadležnih organa CG			
Advokati	Ministarstvo pravde (MP)	ZAKON O ADVOKATURI ("Sl. list RCG", br. 79/06)	Član 8 – stranci mogu obavljati djelatnosti pod uslovom reciprociteta	14.4.Zabranjeni zahtjevi; Član 16 Sloboda pruž.usluga,	Ukinuti reciprocitet kao uslov	2017	Danom pristupanja EU

	MP		Član 5 – za advokate koji su osnovani u drugoj državi, a hoće da budu u potpunosti izjednačeni sa domaćim advokatima, upisanim u IMENIK advokata - uslov 5.1. je da bude državljanin CG	Član 14 Zabranjeni zahtjevi	Ukinuti uslov državljanstva ili uslov državljanstva proširiti na državljane EU	2017	Danom pristupanja EU
	MP		Član 5 – Pravo upisa u imenik advokata	Čl. 8 - Postupci elektronskim putem Čl. 5 ojednostavljenje postupka	Prilagoditi - omogućiti elektronsko prijavljivanje	2017	Danom pristupanja EU
	MP		Član 6 obaveza zaključivanja osiguranja od profesionalne odgovornosti I član 22 – osiguranje od profesionalne odgovornosti	Jemstvo Član 23	Prilagoditi – dodatno propisati da se priznaje jednakovrednog ugovora osiguranja zaključenog u drugim državama članicama	2017	Danom pristupanja EU
Sudski tumači	MP	Pravilnik o stalnim sudskim tumačima (“Sl. list CG”, br. 80/08)	Član 2 opšti uslovi podrazumijevaju državljanstvo Član 3 st. 2 alineja 2 – dokaz o državljanstvu	Član 14 Zabranjeni zahtjevi	Prilagoditi - Ukinuti uslov državljanstva ili uslov državljanstva proširiti na državljane EU Zakon o stalnim sudskim tumačima biće donijet u 2016. godini.	2016	Danom pristupanja EU
Posredovanje	MP	ZAKON O POSREDOVANJU (“Sl. list CG”, br. 30/05 i 29/12) Pravilnik o sadržini I obrascu registra posrednika (“Sl. list CG”, br. 18/13) Pravilnik o obrascu licence za rad	Član 12 - Posrednik može biti lice koje ispunjava zakonom propisane opšte uslove za rad u državnim organima (koji podrazumevaju I državljanstvo) Stranac koji je ovlašćen da obavlja poslove posredovanja u drugoj državi može voditi postupak međunarodnog	14.1 državljanstvo 14.4. uzajamnost	Ukinuti reciprocitet i zahtjev za državljanstvom	2018	Danom pristupanja EU

		posrednika ("Sl. list CG", br. 18/13)	posredovanja u CG, u pojedinim slučajevima, pod uslovom uzajamnosti.				
			Član 29 - U sporovima sa elementom inostranosti može se za posrednika odrediti strani državljanin.	Član 14.1.a. državljanstvo	Prilagoditi – ovo je diskriminatorna doredba, omogućiti stranim državljanima da pružaju isti obim usluga kao domaći	2018	Danom pristupanja EU
Patentni zastupnik	MEK	ZAKON O PATENTIMA ("Sl.list CG", br. 66/08) 25.12.2014. – Vlada utvrdila Predlog zakona o patentima (novi)	Registar zastupnika, upis Član 118 – uslov CG državljanstva, uslov prebivališta	Član 14 Zabranjeni zahtjevi ili zahtjevi koji su predmet ocjenjivanja	Ukinuti uslov državljanstva, prebivališta i sjedišta	2018/IV	2019/III
		Čl. 155 Predloga zakona o patentima – Uslovi za zastupanje i upis u registar zastupnika -isto	Član 118 - Pravno lice sa sedištem u CG mora imati minimum dva zaposlena (pravni fakultet i fakultet tehničke struke)	Član 15.2.f fiksne tarife	Ispitati opravdanost i obzirom da se radi o dva zaposlena. Za odbranu pripremiti argumentaciju vezano za zaštitu korisnika usluge. Imati u vidu da se odredba može napadati sa aspekta nametanja nepotrebnih prethodnih troškova prije početka obavljanja delatnosti	2018/IV	2019/III
Detektivske usluge	Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP)	ZAKON O DETEKTIVSKOJ DELATNOSTI ("Sl. list RCG", br.29/05, i "Sl. list CG", br. 61/11)	Član 6 – Odobrenje Član 11- dozvola za rad	Član 9 Sistemi odobrenja Član 10 Uslovi za davanje odobrenja	Zadržati, obzirom da se može pravdati razlogom od javnog interesa; <i>-izradiće se novi zakon prije pristupanja i implementirati sve sugestije u vezi sa DU</i>	2017/IV	Danom pristupanja EU
			Član 7 – uslov za izdavanje odobrenja	Član 14 Zabranjeni zahtjevi Član 10	Ukinuti uslov državljanstva i uopštiti uslove relevantnog radnog iskustva (brisati reference na policiju i vojsku SiCG)	2017/IV	Danom pristupanja EU
			Član 6 – Uslovi za davanje odobrenja ili Član 11 – dozvola za rad	Član 16 Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti povremeno prekogranično pružanje usluga u skladu sa Zakonom od uslugama	2017/IV	Danom pristupanja EU

			Član 6 – Uslovi za davanje odobrenja ili Član 11 – dozvola za rad	čl. 8 Postupci elektronskim putem čl. 5 Pojednostavljenje postupka	Prilagoditi - omogućiti elektronsko podnošenje prijava u duhu administrativnog olakšavanja	2017/IV	Danom pristupanja EU
			Član 14 – oduzimanje licence	Član 28 Međusobna pomoć	Prilagoditi – precizirati da se odredba odnosi samo na licence koje su izdate u CG	2017/IV	Danom pristupanja EU
			Član 27 a – detektiv strani državljanin može da pruža usluge samo strankama iz države iz koje dolazi u skladu sa međun. ugovorom	Član 14.1 Državljanstvo	Ukinuti – ovaj član brisati, omogućiti stranim detektivima da pružaju usluge na teritoriji CG i CG državljanima da koriste usluge stranih državljana - detektiva	2017/IV	Danom pristupanja EU
Agencija za zapošljavanje	MRSS	ZAKON O ZAPOSŁJAVANJU I OSTVARIVANJU PRAVA IZ OSIGURANJA OD NEZAPOSLENOSTI (“Sl.list CG”, br. 14/10 i 45/12)	Član 20 Zakona, Dozvola za rad	Član 9 Sistemi odobrenja član 16 Sloboda pružanja usluga	Ispitati da li bi prethodna notifikacija ili deklaracija mogla postići isti cilj. Ispitati odobrenje sa aspekta nužnosti, nediskriminacije i proporcionalnosti. Omogućiti obavljanje ovih poslova na povremenoj i privremenoj osnovi u skladu sa Zakonom o uslugama	2017/II	2018/III
		Pravilnik o uslovima za obavljanje poslova zapošljavanja u agencijama za zapošljavanje („Sl.list CG”, br. 6/11)	Zakonom i Pravilnikom nije propisana dokumentacija koju podnosilac zahtjeva treba da priloži. Prema sajtu e-uprave CG Komisija koju formira Ministar na licu mjesta utvrđuje uslove u pogledu kadra, opreme i prostora	Član 10.2.f.g. - predhodno objavljeni uslovi za izdavanje odobrenja	Jasno propisati dokumentaciju koja dokazuje uslove	2016/II (Pravilnik)	2016/II
Geodetski radovi - Usluge geodetskih organizacija		ZAKON O DRŽAVNOM PREMJERU I KATASTRU NEPOKRETNOSTI (“Sl. list RCG”, br. 29/07 i “Sl.list CG”, br. 32/11)	Član 6, st. 2, propisuje uslove registrovanja i posjedovanje licence	Član 8 - Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - omogućiti elektronski postupak <i>-Nadogradnjom katastarskog informacionog sistema tokom 2015 godine predviđeno uvođenje elektronskog postupka</i>	2015	2015

<p>Insturktor vožnje</p>	<p>Min. prosvjete</p>	<p>Pravilnik o uslovima koje moraju da ispunjavaju obrazovne organizacije i auto škole koje osposobljavaju kandidate za vozače ("Sl. list RCG", br. 46/91).</p> <p><i>Članom 3, dio 1.3. st. 2 Nacrta novog pravilnika (6. mart 2015) propisuje se korišćenje tehnički moderne opreme</i></p>	<p>Član 3. Auto škola je dužna da obezbijedi grafoskop sa folijama, dijaprojektor sa kompletima o saobraćaju, televizor sa videorekorderom</p>	<p>Član 10.2.c I d Uslovi za davanje odobrenja – c) srazmjerni odgovarajućem cilju od javnog interesa; d) jasni i nedvosmisleni</p>	<p>Prilagoditi – Pravilnik nije mijenjan od 1991 .godine, iako su zakoni nekoliko puta menjani. Ove odredbe sadrže prevaziđenu opremu koja nije neophodna za valjanu edukaciju I može se tumačiti kao ograničavajući I nesrazmjeran uslov. (Nacrt pravilnika sadrži modernizovanu listu opreme)</p>	<p>2015</p>	<p>2015</p>
---------------------------------	-----------------------	--	--	---	---	-------------	-------------

AKTIVNOST/ USLUGA	NADLEŽNA INSTITU- CIJA	ZAKON (I PODZAKONSKI AKT) KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN DIREKTIVE O USLUGAMA (odredba nije u skladu sa ovim članom)	PREDVIĐENA RADNJA / PLANIRANA AKTIVNOST	DATUM DONOŠENJA PROPISA	STUPANJE NA SNAGU
OBLAST AKTIVNOSTI/SEKTOR				VI. Sektor poljoprivrede i ribarstva			
PROMET SREDSTAVA ZA ISHRANU BILJA NA VELIKO	Ministastvo poljopri- vrede (MPRR)	ZAKON O SREDSTVIMA ZA ISHRANU BILJA („Sl. list RCG“, br. 48/07, 76/08 i 40/11)	Čl. 21, st.1., alineja 3) – Ako distributer ima ugovor sa proizvođačem (domaćim) o distribuciji sredstava za ishranu bilja na teritoriji CG	Čl. 14, st. 1 - 1) Zabranjeni zahtjevi	Da se prilagodi. Uslov da veletrgovac mora imati zaključen ugovor o distribuciji sa domaćim proizvođačem sredstava za zaštitu bilja je diskrimina- toran.	2018	2018
OBUKA RONILACA I SPORTSKO- REKREATIVNE AKTIVNOSTI NA MORU	MPRR	ZAKON O MORSKOM RIBARSTVU I MARIKULTURI („Sl. list CG“, br. 56/09 i 40/11)	Čl. 20, st.2 Dozvola za korišćenje lokacije za potrebe obuke ronilaca	Čl. 10, st. 2, (d), (f) i (g) Uslovi za davanje odobrenja	Da se prilagodi. Zakonom nije propisan postupak niti uslovi izdavanja dozvole, kao ni organ koji je nadležan za njeno izdavanje. -Treba predvidjeti rok u kom će se donijeti novi zakon o ronjenju	2016	2016
PRIVREDNI RIBOLOV U MORSKIM VODAMA	MPRR	ZAKON O MORSKOM RIBARSTVU I MARIKULTURI („Sl. list CG“, br. 56/09 i 40/11)	Čl. 28, st. 1-4 Uređaj za okupljanje ribe	Čl. 10, st. 2, (d), (f) i (g) Uslovi za davanje odobrenja	Da se prilagodi. Zakonom uopšte nije propisan postupak niti uslovi izdavanja dozvole, kao ni organ koji je nadležan za njeno izdavanje. - Treba predvidjeti rok u kom će se donijeti novi zakon o ribarstvu u kom treba da bude ukinuta ova odredba	2017	2017
	MPRR	ZAKON O SLATKOVODNOM RIBARSTVU („Sl. list CG“, br. 11/07 i 40/11)	Čl. 6 Javni oglas za ustupanje ribljeg fonda	Čl. 10, st. 2 (d), (e) i (g) Uslovi za dava- nje odobrenja Čl. 13 Postupci izdavanja odobrenja	Da se prilagodi. Procedura dodele ugovora nepotpuno regulisana. U pitanju je prirodno bogatstvo, što povlači primenu Zakona o koncesijama u skladu sa članom 4 stav 1 tač. 1) tog zakona.	2017	2017

	MPRR	ZAKON O SLATKOVODNOM RIBARSTVU („Sl. list CG“, br. 11/07 i 40/11)	Čl. 15, st. 1 Privredni ribolov	Čl. 16, st. 2 (a) Sloboda pružanja usluga	Da se prilagodi. Zahteva se registracija u Centralnom registru privrednih subjekata Crne Gore, čime se ograničava prekogranično vršenje usluge.	2018	Danom pristupanja EU
	MPRR	ZAKON O SLATKOVODNOM RIBARSTVU („Sl. list CG“, br. 11/07 i 40/11)	Čl. 15, st. 4 Privredni ribolov	Čl. 9 Sistemi odobrenja Čl.10 Uslovi za davanje odobrenja Čl. 13 Postupci izdavanja odobrenja	Da se prilagodi. Nejasno je u kom postupku se izdaje dozvola za privredni ribolov fizičkim licima kojima je to isključivi izvor prihoda, kao i kako fizičko lice dokazuje da mu je ribolov isključivi izvor prihoda. <i>Treba da se donese podzakonski akt.</i>	2018	2018
TRGOVINA RIBOM	MPRR	ZAKON O SLATKOVODNOM RIBARSTVU („Sl. list CG“, br. 11/07 i 40/11)	Čl. 46, st. 1 Promet riba i ostale vodne faune	Čl. 9 Sistemi odobrenja	Da se prilagodi. Pravo bavljenja trgovinom ribom dato je samo licima koja imaju dozvolu za privredni ribolov. To je apsolutno nepotrebno ograničenje. Potrebno je izmijeniti tako da pravo prve prodaje ribe na veliko imaju samo lica sa dozvolom za privredni ribolov.	2017	2017

AKTIVNOST/ USLUGA	NADLEŽNA INSTITU -CIJA	ZAKON (I PODZAKONSKI AKT) KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nac. zakonodavstvu)	ČLAN KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČL. DIREKTIVE O USLUGAMA (odredba nije u skladu sa ovim članom)	PREDVIĐENA RADNJA / PLANIRANA AKTIVNOST	DATUM DONOŠENJA PROPISA	STUPANJE NA SNAGU
OBLAST AKTIVNOSTI/SEKTOR				VII. Sektor obrazovanja i sporta			
PRIVATNE VISOKOŠKOLSKE USTANOVE	Ministar- stvo prosvjete MPS	ZAKON O VISOKOM OBRAZOVANJU (“Sl. list CG”, br.44/14 i 52/14)	Članovi 29-31 Licenciranje Početak obavljanja djelatnosti, i Upis u registar	Čl. 10 stav 1 Uslovi za davanje odobrenja – kriterijumi ovlašćenja ocjenjivanja Čl. 13 Postupci izdavanja odobrenja	Donošenje Pravilnika o bližim uslovima za osnivanje i obavljanje djelatnosti, postupku licenciranja i načinu vođenja registra ustanova visokog obrazovanja	2015/II	2015/II
SPORTSKA ORGANIZACIJA	MPS	ZAKON O SPORTU (“Sl. list CG”, br. 36/11 i 36/13)	Član 41 st. 1. al. 1 Uslovi za osnivanje sportske organizacije (min. broj. sportista)	Član 14 stav 5 Zabranjeni zahtjevi (ekonomski test)	Da se ukine. Zabranjeni zahtjev primjene ekonomskog testa. Osnivač sam treba da cijeni da li ima dovoljno korisnika da bi rad ustanove bio isplativ.-Preporuka ostaje	2016	2016
			- <i>Podzakonski akt</i> - <i>Nacionalna strategija u oblasti sporta</i>		<i>Prepoznajući sportske organizacije i organizacije koje sprovode određenu sportsku djelatnost u ovom smislu predviđeno je donošenje podzakonskog akta da bliže uredi predmetnu oblast, uvažavajući međunarodne standarde i propise u oblasti sporta</i>	2016	2016

AKTIVNOST/ USLUGA	NADLEŽNA INSTITU- CIJA	ZAKON (I PODZAKONSKI AKT) KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN DIREKTIVE O USLUGAMA (odredba nije u skladu sa ovim članom)	PREDVIĐENA RADNJA / PLANIRANA AKTIVNOST	DATUM DONOŠENJA PROPISA	STUPANJE NA SNAGU
OBLAST AKTIVNOSTI/SEKTOR			VIII. Sektor kulture i medija				
UPRAVLJANJE KULTURNIM DOBROM	Ministarstvo kulture (MK)	ZAKON O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA ("Sl. list CG", br. 49/10 i 40/11)	Čl. 40, st. 2 Upravljanje kulturnim dobrom u privatnoj svojini	Čl. 5 Pojednostavljenje postupaka Čl. 8 Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - omogućiti i elektronsko zaključivanje ugovora (na daljinu) i elektronsku dostavu ugovora Upravi, a sve radi administrativnog pojednostavljenja.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			Čl. 49, .st. 1 Ugovor o kupoprodaji kulturnog dobra				
			Čl. 51, st.1, alineja 3) Kupoprodaja antikviteta i đumjetnina				
			Čl. 52. st. 5 Iznošenje kulturnih dobara	Čl. 23, st. 2 Osiguranje od profesionalne odgovornosti i garancije	Prilagoditi - omogućiti prizna- vanje jednakovrijednog jamstva ugovorenog u drugoj DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
	MK	ZAKON O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA ("Sl. list CG", br. 49/10 i 40/11)	Čl. 60. st.1 alineja 1) Koncesionar	Čl. 16, st. 2. b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznava- nje registracije djelatnosti i u drugim DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			Čl. 40, st. 2 Upravljanje kulturnim dobrom u privatnoj svojini	Čl. 5 Pojednostavljenje postupaka Čl. 8 Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - omogućiti i elektronsko zaključivanje ugovora (na daljinu) i elektronsku dostavu ugovora	2018	Najkasnije danom pristupanja EU

					Upravi, a sve radi administrativnog ojednostavljenja.		
ARHEOLOŠKA I KONZERVATORSKA ISTRAŽIVANJA	MK	ZAKON O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA ("Sl. list CG", br. 49/10 i 40/11)	Čl. 81, st. 3. alineje 1) i 3) Odobrenje za istraživanje	Čl. 16, st. 2. b) Sloboda pružanja usluga Čl. 23, st. 2 Osiguranje od profesionalne odgovornosti	Prilagoditi - omogućiti priznavanje licenci i finansijskih sredstava iz drugih DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			Čl. 81, st.5 Odobrenje za istraživanje	Čl. 5 Pojednostavljenje postupaka Čl. 8 Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - omogućiti i elektronsku dostavu ugovora o uređivanju međusobnih odnosa.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			Čl. 84, st. 2 Istraživačka licenca	Čl. 16, st 2 b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznavanje licenci iz drugih DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
KONZERVATORSKE MJERE	MK	ZAKON O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA ("Sl. list CG", br. 49/10 i 40/11)	Čl. 103, st. 2 Konzervatorski projekat	Čl. 16, st. 2. b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznavanje licenci iz drugih DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			Čl. 104, st. 1 Ovlašćenje za sprovođenje konzervatorskih mjera	Čl. 16, st. 2. b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznavanje licenci iz drugih DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			Čl. 105, st. 3 Stručni nadzor i rukovođenje radovima	Čl. 16, st. 2. b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznavanje licenci iz drugih DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			Čl. 106, st. 2 Konzervatorska licenca	Čl. 16, st. 2. b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznavanje licenci iz drugih DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			Čl. 107, st. 5 Obustava radova i oduzimanje konzervatorske licence	Čl. 28 Međusobna pomoć – opšte obaveze	Prilagoditi - u slučaju da se radi o stranom pružaocu usluge, licencu nije moguće oduzeti jer je izdala druga DČ, ali je moguće o nastalim okolnostima upozoriti nadležno tijelo druge DČ (korišćenjem IMI sistema, preko koga će MK CG sarađivati sa drugim MK drugih DČ	2018 Ali uz zabranu daljeg rada tom licu na teritoriji CG.	Najkasnije danom pristupanja EU

KONZERVATOR SKA DJELATNOST	MK	Pravilnik o bližim uslovima za obavljanje poslova konzervatorske djelatnosti ("Sl. list CG", br. 16/11)	II Kadrovski uslovi Čl. 4 Licenca za obavljanje djelatnosti	Čl. 16, st. 2 b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznavanje stručnih ispita i licenci drugih DČ, kao i upisa u registar druge DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			V. Materijalni uslovi Čl. 13 – obezbjeđenje finans. sredstava za obavljanje poslova	Čl. 23, st. 2 Garancije	Prilagoditi – omogućiti priznavanje licenci drugih DČ	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
ARHEOLOŠKA I KONZERVATOR- SKA ISTRAŽIVANJA	MK	Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje i oduzimanje istraživačke licence ("Sl. list CG", br. 19/11)	Čl. 4 – Istraživačku licencu izdaje MK	Čl. 16, st. 2 b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznavanje licenci drugih DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			III - Čl. 9. Način izdavanja i oduzimanja istraživačke licence	Čl. 5 Pojednostavljenje postupaka Čl. 8 Postupci elektr. putem	Prilagoditi - omogućiti i elektronsko izdavanje licenci.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			III – Članovi 10 i 11. Način izdavanja i oduzimanja istraživačke licence	Čl. 5 Pojednostavljenje postupaka Čl. 8 Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - omogućiti elektronsku provjeru traženih dokaza, u svrhu pojednostavljenja postupka za tražitelja licence.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			III – Čl. 12 Način izdavanja i duzimanja istraživačke licence	Čl. 5, st. 3 Pojednostavljenje postupka	Ukinuti - zabranjeno je zahtijevati originale ili ovjerene kopije.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			III – Čl. 14 - Način izdavanja i duzimanja istraživačke licence	Čl. 5 Pojednostavljenje postupka Čl. 8 Postupci elektr. putem	Prilagoditi - omogućiti i elektronsko obavješćavanje.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			III – Čl. 22 Način izdavanja i oduzimanja istraživačke licence	Čl. 9 Sistemi odobrenja	Prilagoditi - zabrana dobijanja nove licence od 5 godina se smatra „prestrogom“ zabranom te se njena svrha može ispuniti manje strožim mjerama.	2018 Uz uvođenje zabrane daljeg rada tog lica na teritoriji CG	Od dana članstva u EU
			IV - Čl. 25 Evidencija o istraživačkim licencama	Čl. 5 Pojednostavljenje postupka Čl. 8 Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - omogućiti i elektronsko upisivanje u evidenciju, bez potrebne papirologije.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
KONZERVATOR SKE MJERE	MK	Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje i oduzimanje	I Osnovne odredbe - Čl. 4. Izdavanje /oduzimanje istraživa-	Čl. 16, st. 2. b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznavanje licenci drugih DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU

		konzervatorske licence („Sl. list CG“, br. 19/11)	čke licence vrši MK na predlog Komisije				
KONZERVATOR-SKE MJERE	MK	Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje i oduzimanje konzervatorske licence („Sl. list CG“, br. 19/11)	III Način izdavanja i oduzimanja konzervatorske licence - Čl. 9 (sadržaj zahtijeva i prateća dok.za izdavanje licence)	Čl. 5 Pojednostavljenje postupaka Čl. 8 Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - omogućiti i elektronsko izdavanje licenci.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			III Način izdavanja i oduzimanja konzervatorske licence, Čl 10-11; Dokumentacija koju prilaže fizičko lice (čl.10) i pravno lice (čl.11)	Čl. 5 Pojednostavljenje postupaka Čl. 8 Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - omogućiti elektronsku provjeru traženih dokaza, u svrhu pojednostavljenja postupka za tražitelja licence.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			III Način izdavanja i oduzimanja konzervatorske licence – Čl. 12 (dokazi u originalu i kopiji)	Čl. 5, st. 3 Pojednostavljenje postupaka	Ukinuti - zabranjeno je zahtijevati originale ili ovjerene kopije.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			III Način izdavanja i oduzimanja konzervatorske licence - Čl. 14 (obavještenje o uklanjanju nedostataka usljed nepotpunosti zahtijeva)	Čl. 5 Pojednostavljenje postupka Čl. 8 Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - omogućiti i elektronsko obavješćavanje	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			III Način izdavanja i oduzimanja konzervatorske licence - Čl. 22 (MK odlučuje riješenjem)	Čl. 9 Sistemi odobrenja	Prilagoditi - zabrana dobijanja nove licence od 5 godina se smatra „prestrogom“ zabranom te se njena svrha može ispuniti manje strožim mjerama	2018 uz zabranu daljeg rada tog lica na teritoriji CG	Dd dana članstva u EU
			IV Evidencija o	Čl. 5	Prilagoditi - omogućiti i	2018	Najkasnije danom

			konzervatorskim licencama - Čl. 25 (upis u Evidenciju)	Pojednostavljenje postupka Čl. 8 Postupci elektronskim putem	elektronsko upisivanje u evidenciju, bez potrebne papirologije.		pristupanja EU
ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA	MK	Pravilnik o vrstama, uslovima i načinu vršenja istraživanja, vrstama i sadržini dokumentacije o istraživanjima i sadržaju elaborata istraživanja i zaštite kulturnih dobara („Sl. List CG“, br. 41/11)	Čl. 15 Uslovi za vršenje arheoloških istraživanja	Čl. 16, st. 2. b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznavanje odobrenja drugih DČ u svrhu prekograničnog pružanja usluga.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
			Čl. 18 Stručni nadzor nad arheološkim istraživanjima	Čl. 16, st. 2. b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznavanje licenci drugih DČ u svrhu prekograničnog pružanja usluga.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
KONZERVATORSKA ISTRAŽIVANJA	MK		Čl. 20 Uslovi za vršenje konzervatorskih istraživanja	Čl. 16, st. 2. b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznavanje odobrenja drugih DČ u svrhu prekograničnog pružanja usluga.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
	MK	Pravilnik o vrstama, uslovima i načinu vršenja istraživanja, vrstama i sadržini dokumentacije o istraživanjima i sadržaju elaborata istraživanja i zaštite kulturnih dobara („Sl. List CG“, br. 41/11)	Čl. 16 - Stručni tim Čl. 17 - Rukovodilac istraživanja Čl. 20 - Uslovi za vršenje konzervatorskih istraživanja Čl. 22 – Rukovodilac istraživanja Čl. 23 - Stručni nadzor nad konzervatorskim istraživanjima	Čl. 16, st. 2. b) Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti priznavanje ronilačkih kategorija i licenci iz drugih DČ u svrhu prekograničnog pružanja usluga.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
IZDAVANJE PUBLIKACIJA	MK	ZAKON O IZDAVAČKOJ DJELATNOSTI ("Sl. list CG", br. 30/12)	Čl. 8 Izdavanje publikacija	Čl. 14 Zabranjeni zahtjevi ili zahtjevi koji su predmet ocjenjivanja Čl. 16 Sloboda pruž. usluga	Prilagoditi - omogućiti trajno te privremeno i povremeno obavljanje djelatnosti od strane pravnih i fizičkih lica iz drugih DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
ŠTAMPANJE PUBLIKACIJA I GRAFIČKA DJELATNOST			Čl. 16 Štampanje publikacija	Čl. 14 Zabranjeni zahtjevi ili zahtjevi koji su predmet ocjenjivanja Čl. 16 Sloboda pružanja usluga	Prilagoditi - omogućiti trajno te privremeno i povremeno obavljanje djelatnosti od strane pravnih i fizičkih lica iz drugih DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU

DISTRIBUCIJA PUBLIKACIJA		Čl. 17 Distribucija publikacija	Čl. 14 Zabranjeni zahtjevi ili zahtjevi koji su predmet ocjenjivanja Čl. 16 Sloboda pruž. usluga	Prilagoditi - omogućiti trajno, te privremeno i povremeno obav- ljanje djelatnosti od strane prav- nih i fizičkih lica iz drugih DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
PROMET PUBLIKACIJA		Čl. 18 Promet publikacija	Čl. 14 Zabranjeni zahtjevi ili zahtjevi koji su predmet ocjenjivanja Čl. 16 Sloboda pruž. usluga	Prilagoditi - omogućiti trajno, te privremeno i povremeno obav- ljanje djelatnosti od strane prav- nih i fizičkih lica iz drugih DČ.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU
		Čl. 20 Evidencija	Čl. 5 Pojednostavljenje postupaka Čl. 8 Postupci elektronskim putem	Prilagoditi - omogućiti i elektronsku prijavu u evidenciju.	2018	Najkasnije danom pristupanja EU

AKTIVNOST/ USLUGA	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAKON (I PODZAKONSKI AKT) KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nac.zakonodavstvu)	ČLAN KOJI PREDVIĐA OGRANIČENJE (u nacionalnom zakonodavstvu)	ČLAN DIREKTIVE O USLUGAMA (odredba nije u skladu sa ovim članom)	PREDVIĐENA RADNJA / PLANIRANA AKTIVNOST	DATUM DONOŠENJA PROPISA	STUPANJE NA SNAGU
OBLAST AKTIVNOSTI/SEKTOR				IX . Sektor životne sredine i komunalnih djelatnosti			
KOMUNALNE DJELATNOSTI Vodozahvat, prečišćavanje i zaštita vodotoka	Ministarstvo održivog razvoja i turizma MORT	PRIJEDLOG ZAKONA O KOMUNALNIM DJELATNOSTIMA (Ministarstvo, mart 2015)	Čl. 21 st. 1 i 3 Povjeravanje obavljanja komunalnih djelatnosti	Čl. 10 st. 1-2 Uslovi za davanje odobrenja Čl. 12 st. 1 Izbor između više kandidata Čl. 13 st. 1 Postupci izdavanja odobrenja	Dopuniti. Procedura odabira pružaoca usluga treba da se detaljnije propiše zakonom, tako da se utvrde kriterijumi odabira pružaoca usluga i garantuje transparentnost i nepristrasnost. Na primjer, može se pozvati na primjenu Zak. o javnim nabavkama ili Zakona o koncesijama.	Prihvaćeno kroz dopunu člana 21 stav 1 2015	Propis je u skupštinskoj proceduri od 2011. godine; pripremljeni su amandmani na Predlog zakona koji treba da prođu proceduru usvajanja od strane Vlade Očekujemo da se Zakon usvoji u ovoj godini
-javno vodosnabdijevanje -upravljanje otpadnim vodama -upravljanje atmo- sferskim vodama -upravljanje komunalnim otpadom -uređenje i održavanje javnih površina -upravljanje javnom rasvjetom -javni putnički prevoz -održavanje opštinskih puteva i biciklističkih staza	MORT	Prijedlog zakona o komunalnim djelatnostima	Čl. 21 st. 1 i 3 Povjeravanje obavljanja komunalnih djelatnosti	Čl. 10 st. 1-2 Uslovi za davanje odobrenja Čl. 12 st. 1 Izbor između više kandidata Čl. 13 st. 1 Postupci izdavanja odobrenja	Dopuniti. Procedura odabira pružaoca usluga treba da se detaljnije propiše zakonom, tako da se utvrde kriterijumi odabira pružaoca usluga i garantuje transparentnost i nepristrasnost. Na primjer, može se pozvati na primjenu Zakona o javnim nabavkama ili Zakona o koncesijama.	Prihvaćeno kroz dopunu člana 21 stav 1 2015	
	MORT	Prijedlog zakona o komunalnim djelatnostima	Čl. 33 Ugovor između vršioca komunalne djelatnosti i korisnika	Čl. 22 Informacije o pružiocima i njihovim uslugama	Zadržati, ali dopuniti obavezom pružalaca usluga da korisnicima dostave relevantne informacije.	Prihvaćeno kroz dopunu člana 33 i novi član 36a 2015	

-održavanje javnih prostora za parkiranje -briga o napuštenim i izgubljenim životinjama i kućnim ljubimcima							
-održavanje groblja -održavanje pijaca -održavanje javnih toaleta	MORT	Prijedlog zakona o komunalnim djelatnostima	Čl. 21 st. 1 i 3 Povjeravanje obavljanja komunalne djelatnosti	Čl. 10 st. 1-2 Uslovi za davanje odobrenja Čl. 12 st. 1 Izbor između više kandidata Čl.13 st.1 Postupci izdavanja odobrenja	Dopuniti. Procedura odabira pružaoca usluga treba da se detaljnije propiše zakonom, da se utvrde kriterijumi odabira pružaoca usluga i garantuje transparentnost i nepristrasnost. Na primjer, može se pozvati na primjenu Zakona o javnim nabavkama ili Zakona o koncesijama.	Prihvaćeno kroz dopunu člana člana 21 2015	Propis je u skupštinskoj proceduri od 2011. godine; pripremljeni su amandmani na Predlog zakona koji treba da prođu proceduru usvajanja od strane Vlade Očekujemo da se Zakon usvoji u ovoj godini
	MORT	Prijedlog zakona o komunalnim djelatnostima	Čl. 22 stav 2 Uslovi za obavljanje komunalne djelatnosti Organ drž. uprave donosi rješenje kojim utvrđuje ispunjenost uslova za obavljanje djelatnosti	Čl. 9 Sistemi odobrenja	Ukinuti. Cilj se može postići manje restriktivnom mjerom (npr. naknadnom inspekcijskom kontrolom).	Prihvaćeno kroz izmjenu člana 22 stav 2 2015	
	MORT	Prijedlog zakona o komunalnim djelatnostima	Čl. 33 Ugovor između vršioca komunalne djelatnosti i korisnika	Čl. 22 Informacije o pružiocima i njihovim uslugama	Zadržati, ali dopuniti obavezom pružalaca usluga da korisnicima dostave relevantne informacije.	Prihvaćeno kroz dopunu člana 33 i novi član 36a.	
UPRAVLJANJE OTPADOM -SAKUPLJANJE OTPADA -TRANSPORT OTPADA	Ministarstvo održivog razvoja i turizma MORT	ZAKON O UPRAVLJANJU OTPADOM („Sl. list CG“, br. 64/11)	Čl. 39 Odbijanje zahtjeva za upis u registar sakupljača, odnosno prevoznika	Čl. 10 stav 2 (d), (e) i (g) - Uslovi za davanje odobrenja Čl. 13 stav 1 Postupci izdavanja odobrenja	Da se prilagodi, preciziranjem razloga kada Agencija može da odbije upis u registar. Važeća odredba ostavlja suviše diskrecije Agenciji.	2015	2015